Om Svanemerkede

Rengjøringstjenester

Versjon 3

Bakgrunn for miljømerking
1. mars 2016
Høringsforslag

Nordisk Miljømerking

Innhold

1	**Sammendrag**	**4**
2	**Grunnfakta om kriterierne**	**4**
3	**Det nordiske markedet**	**7**
4	**Andre merkeordninger**	**9**
5	**Om kriterieutviklingen/revisjonen**	**10**
6	**Miljøpåvirkning av Rengjøringstjenester**	**11**
6.1	Livscyklus	11
6.2	Materialeforbrug	12
6.3	Energiforbrug	12
6.4	Sundhed og arbejdsmiljø	13
6.5	Affald	14
6.6	Luftmiljøet	14
6.7	Vandmiljø	14
7	**Begrunnelse for kravene**	**15**
7.1	Funktionel enhed	17
7.2	Produktgruppedefinisjon	17
7.3	Generelle krav til søkeren	18
7.4	Krav til kjemikalier	22
7.5	Krav til transport	30
7.6	Krav til avfall	32
7.7	Bruk av miljømerkede produkter og tjenester	34
7.8	Poengsammenstilling	37
7.9	Kvalitet	37
7.10	Etikk/arbeidsmiljø og miljø/kvalitetsledelse	39
8	**Ordforklaring**	**43**
9	**Endringer sammenlignet med tidligere versjon**	**45**

Bilag 1 Kontroll, forklaringer og veiledning, 4 sider
Bilag 2 Kjemikalier i rengjøringstjenesten
Bilag 3 Kjemikalier
Bilag 4 Miljø- og kvalitetsledelse, 4 sider
Bilag 5 Dokumentasjon for krav O17 Etiske krav
Bilag 6 O8 Ikke miljømerkede kjemiske produkter, stoffer som ikke kan inngå
Bilag 7 Beskrivelse av bedrift og tjeneste

076 Rengjøringstjenester, versjon 3, dato

Bemerkning. I dette bakgrunnsdokumentet forekommer større sammenhengende tekstavsnitt på flere forskjellige skandinaviske språk. Årsaken er at Nordisk Miljømerkings kriterier utvikles i et tett nordisk samarbeid, hvor alle land deltar i prosessen. Nordisk Miljømerking har vurdert at denne variasjonen i språkene, så lenge det er snakk om større sammenhengende avsnitt, kan betraktes som en bekreftelse av det tette nordiske samarbeidet, som er styrken i utviklingen av Svanens kriterier.

Adresser

Nordisk ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanen. Nedenstående organisasjoner/foretak har ansvaret for det offisielle miljømerket Svanen, tildelt av respektive lands regjering. For mer informasjon se web sidene:

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring. Sitat kan benyttes hvis opphavsmannen Nordisk Miljømerking nevnes.

Danmark
Miljømærkning Danmark
Fonden Dansk Standard
Portland Towers
Göteborg plads 1
DK-2150 Nordhavn
Tel: +45 72 300 450
info@ecolabel.dk
www.ecolabel.dk

Island
Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavik
Tel: +354 591 20 00
svanurinn@ust.is
www.svanurinn.is

Norge
Miljømerking
Henrik Ibsens gate 20
NO-0255 Oslo
Tel: +47 24 14 46 00
info@svanemerket.no
www.svanemerket.no

Finland
Miljömärkning Finland
Box 489
FI-00101 Helsingfors
Tel: +358 9 61 22 50 00
joutsen@ecolabel.fi
www.ecolabel.fi

Sverige
Miljömärkning Sverige AB
Box 38114
SE-100 64 Stockholm
Tel: +46 8 55 55 24 00
svanen@svanen.se
www.svanen.se

1 Sammendrag

Rengjøringstjenester omfatter mange bedrifter og ansatte i Norden. Bedrifter som tilbyr vanlig rengjøring og/eller vindusvask kan svanemerkes. Med vanlig rengjøring menes regelmessige oppgaver, som er nødvendige for å holde et innendørs område rent. Innsamling av avfall, hovedrengjøring og gulvpleie (inkludert polish- og voks-fjerning) regnes her som en del av dette. Med vindusvask menes rengjøring av glass og vindusoverflater (innendørs og utendørs).

Spesialrengjøring er ikke inkludert.

Krav stilles blant annet til kjemikaliers innholdsstoffer og egenskaper, forbruket av kjemikalier, poser og drivstoff. Det oppmuntres til bruk av miljømerkede produkter og tjenester. I tillegg er det krav til ryddig drift og bruk av underleverandører.

Versjon 1 av kriterierne for rengøringstjenester ble vedtatt i desember 2002. Versjon 2 ble vedtatt i mars 2009. I 2012 ble versjon 2 evaluert og forlenget. I 2015 konkluderte en ny evaluering med at det var behov for en revisjon.

I den nye versjon 3 av kriteriene har man endret kravene til hva som kan svanemerkes, slik at vinduspuss også kan inngå. Som før inkluderes vanlig rengjøring (med gulvpleie og polish-/voks-fjerning) - mens alle typer spesialrengjøring deriblant desinfisering, ikke kan inngå.

Definisjonen av rengjorte m2 er spesifisert ytterligere. Det er også spesifisert hvilke kjemikalier som skal inngå i kjemikalieforbruket. Både krav til kjemikalieforbruk og krav til andelen av miljømerket kjemi er skjerpet. Krav til kjemikalienes egenskaper er oppdatert og skjerpet. Egne krav til sprayprodukter er innført. Transportkrav gir mulighet til flere typer drivstoff og er for øvrig oppdatert. Krav til bruk av underleverandører og vikarbyråer er skjerpet.

2 Grunnfakta om kriterierne

Hva kan svanemerkes

Bedrifter som tilbyr vanlig rengjøring og/eller vindusvask kan svanemerkes. Med vanlig rengjøring menes regelmessige oppgaver som er nødvendig for å holde et innendørs område rent. Innsamling av avfall, hovedrengjøring og gulvpleie (inkludert polish- og voks-fjerning), regnes her som en del av dette. Vanlig rengjøring kalles i dette dokument kun rengjøring.

Rengjøringen kan omfatte, men er ikke begrenset til, områder som arbeidsplasser, toaletter, restauranter, hoteller, skoler eller private hjem.

Med vindusvask menes rengjøring av glass og vindusoverflater (innendørs og utendørs).

Om virksomheten tilbyr dels vanlig rengjøring (gulvpleie inkludert), dels vindusvask, kan begge disse tjenestene inkluderes i lisensen. Vanlig rengjøring skal inkluderes, mens det er valgfritt å inkludere vindusvask. Vindusvask skal oppfylle alle obligatoriske krav merket "(V)" (= alle O-krav med unntak av O2, O9 og O13).

Spesialrengjøring (desinfisering med mer) er ikke omfattet av produktgruppen. Se ytterligere forklaringer i kapittel "Ordforklaring".

Avgrensingen gjør det mulig for rengjøring rettet mot private forbrukere, bedrifter og det offentlige, å oppnå Svanemerket. Det gjelder både for rengjøring som utføres av søkeren og av underleverandører (dog kan maksimum 10 % av omsetningen av det som inngår i lisensen utføres av underleverandører som ikke er svanemerket).

Miljømerking skjer kun til hele bedriften - det vil si en søker kan ikke nøye seg med å selge svanemerket rengjøring til enkelte kunder og la øvrig salg være ikke-svanemerket. Dog kan utøveren dele bedriften opp i adskilte økonomiske resultatenheter (hvis rengjøringsbedriften internt er delt opp i avdelinger med hvert sitt regnskap, f.eks. regionsavdelinger eller avdelinger eller divisjoner etter kundetyper). I så fall skal navnet på den eller de resultatenheter som det søkes for opplyses på søknadsskjemaet.

Rengjøringsvirksomheter som søker om miljømerket er dog ikke avgrenset fra også å tilby andre rengjøringstjenester (så som spesialrengjøring) eller annen service. Dette må i tilfelle ikke markedsføres som en del av den svanemerkede rengjøringstjenesten.

Motiv for svanemerking

De miljøbelastende områder inden for rengøringstjenesten er: Materialeforbrug, energiforbrug, affaldsdannelse, luft og vandmiljø.

Inden for rengøringskemikalier ved vi, fra miljømærkekriterier for rengøringsprodukter, at der er stor forskel på de forskellige rengøringsmidlers miljøskadelighed.

Overdosering af rengøringsmidler og et unødigt brug af kemikalier, hvor en mikrofiberklud eller almindelig vand ville kunne klare problemet, er også et område, hvor der er potentiale for at sikre miljøforbedringer.

Affald er et stigende miljøproblem i hele verden og rengøringsbranchen generere også en stor mængde affald. Især har forbruget af affaldsposer vist sig at stå for 45 % af den samlede affaldsproduktion hos rengøringsvirksomheder. Forbruget af affaldsposer kan på flere måder reduceres.

I kriteriedokumentet for rengøringstjenester er der gode muligheder for at sikre, at rengøringsvirksomhederne ændrer deres brug af rengøringskemikalier fra mere miljøskadelige produkter til mindre miljøskadelige produkter. For at sikre et vist miljømæssigt niveau, bliver det gjort ved at øge andelen af miljømærkede produkter og sætte krav til de produkter, der ikke er miljømærkede.

Kriterier for rengøringstjenester sikre et lavt brug af kemikalier, ved at sætte krav til det samlede kemikalieforbrug per kvadratmeter rengjort areal. Kriterierne sikre også et lavt brændstofforbrug i rengøringsvirksomhederne. Desuden sikre de en lav affaldsproduktion inden for poser, ved at stille krav til mængden af poser der må bruges per rengjort kvadratmeter.

Der er ikke sat krav til vandforbrug. For det første er styrbarheden af et krav til vand meget lille. Rengøringsvirksomhederne tapper vandet hos kunderne og har derfor ikke umiddelbart opgørelse for vandforbruget. Desuden kunne et krav til

vandforbrug måske medføre, at brugen af ikke så koncentrerede rengøringskemikalier ville øges, for at spare på det vand der tilsættes. Det ville medføre en unødig mer-transport af vand i ikke koncentrerede rengøringskemikalier, hvilket giver et andet miljøproblem.

Kriterierne har dog indirekte krav til vandforbrug, idet vi stiller krav til mængden af kemikalier, der må bruges per kvadratmeter. Da de fleste rengøringskemikalier skal fortyndes med vand, vil et krav om lille forbrug af kemikalier per kvadratmenter også betyde lille forbrug af vand.

I kriterierne for rengøringstjenester er der gjort meget ud af, at rengøringsvirksomhedens personale gennemfører en uddannelse og at kunderne til rengøringstjenesten tilbydes information.

Der er altså mulighed for at styre rengøringstjenester hen mod en mere bæredygtig udvikling via miljømærkekriterier.

Kriterienes versjon og gyldighet

Første version af kriterierne for rengøringstjenester blev vedtaget 17. december 2002.

Version 2 af kriterierne blev vedtaget 17. marts 2009 og går ut 31. oktober 2017.

Svanenlicenser

Antal licenser fordelt på land i Norden i 2008 og december 2015 er vist i følgende tabell. Som det fremgår har det været en stor forøgelse i antal licenser. Øget efterspørgsel efter miljømærket rengøring i udbud er en vigtig årsag til dette.

Land	Antal licenser 2008	Antal licenser pr 2.12.2015
Danmark	1 (havde 2 indtil feb. 2007)	10
Norge	3	17
Sverige	9	25
Finland	1	3
Island	1	7
TOTAL	15	62

3 Det nordiske markedet

Den nordiske renholdsbransjen preges av noen få, store aktører i hvert land, og mange små foretak helt ned til 1-3 ansatte. Det er de store virksomhetene som dominerer renholdsbransjen, mens mange av de flere tusen andre firma er svært små.

Tjenesten selges ofte gjennom anbud og store avtaler, både i det private og det offentlige.

Siden 2012 har det skjedd en enorm utvikling i forhold til bransjens anvendelse av Svanemerket, spesielt i Sverige, Danmark og Norge.

Bransjen

Tabellen under gir et overblikk over renholdsbedrifter i de nordiske landene i 2012. Det er, etter det Nordisk Miljømerking kjenner til, ikke skjedd større endringer siden da og frem til 2015.

Land	Antall virksomheter	Store aktører
Danmark	8000	149 i SBA (Servicebranchens Arbejdsgiverforening, som en del af Dansk Industri) og 160 i RSBA (Rengøringsselskabernes Branche- og Arbejdsgiverforening)**
Finland	4250	6 store aktører
Norge	7549*	20-30 store aktører
Sverige	1 880 aktiebolag med över 41 000 anställda	46 store foretak med over 100 ansatte

*proff.no

**feb 2012 ifølge SBA's og RSBA's hjemmesider

Innkjøpere

Tjenesten selges ofte gjennom anbud og store avtaler, både i det private og det offentlige. De som leverer tilbud er produsentene av tjenestene, og disse kjøper inn de aktuelle midlene (vaskemidler, kjemikalier etc.) og rekvisita.

Marknadens utveckling

Der er en øget tendes til at der indgås større og bredere servicekontrakter. Dette er blant annet forårsaket av at kundene (bedrifter) slår seg sammen til større enheter/kjeder og er dermed interessert i kontrakt med en aktør for hele kjeden. Dette er sandsynligvis en tendens man vil kunne genfinde i de øvrige lande. En sådan tendens vil forventeligt føre til øget konsolidering i branchen som helhed.

Trender er mer bruk av mikrofiber, mer bruk av maskiner, mer avansert polering og en forsiktig holdning til bruk av nanomaterialer og midler. Det er også en utvikling med bruk av rengjøringsservietter (wet wipes).

En klar majoritet av foretagene har økt sitt tjenestetilbud (det vil si de tilbyr flere servicetjenester enn renhold) de seneste årene, og mange planlegger også å øke tilbudet av tjenester fremover. Dette er en trend som har pågått i lengre tid, og utviklingen ser ut til å fortsette. Flere kunder etterspør et flertalls tjenester av samme bedrift, og hos mange foretak finnes det en interesse av å selge inn flere tjenester til kunden. Dette er også en av årsakene til at bransjen vokser, da flere foretak tilbyr mer enn tradisjonelt renhold.

Rengjøringen står i snitt for 70 % av omsetningen for bedriftene. De vanligste tjenestene i tillegg til vanlig rengjøring er gulvpleie, catering og vindusvask. Det har blitt vanligere å jobbe som underentrepenør, men også å bruke underentrepenører.

Nesten halvparten av bransjens foretak benytter seg i dag av underentrepenører for å kunne tilby andre typer tjenester, og mange av foretakene blir også selv brukt som underentrepenører. I og med at foretagene øker sitt tilbud av tjenester, blir det mer og mer vanlig med såkalte servicebolag.

Miljø som konkurransefortrinn

Innen renholdsbransjen er det mange virksomheter som bruker miljøargumenter i sin markedsføring, men sjelden som enestående hovedargument. Kvalitet, og til dels pris, er også viktige argumenter. Miljøargument brukes likevel ofte, spesielt for å vinne offentlige anbud. I Finland har bransjen derimot et mer lunkent syn på svanemerking av renholdstjenester som et konkurransefortrinn.

Innkjøpernettverk

Der er de seneste år sket en enorm udvikling i forhold til branchens anvendelse af Svanemærket og dette har i første omgang været forårsaget af de nationalt etablerede indkøbernetværk for private virksomheder, som via medlemskab i netværket forpligter sig til at øge andelen af indkøb af miljømærkede produkter og serviceydelser. Netop dette har øget motivationen for en række rengøringsvirksomheder til at lade sig svanemærke – også nogle af markedets største aktører. At et øget antal rengøringsvirksomheder via indkøbernetværket har ladet sig svanemærke har efterfølgende haft nogle afledte effekter i markedet, hvor også de konkurrerende rengøringsvirksomheder er begyndt at interessere sig for svanemærkning. Således er der en klar forventning om, at antallet af svanemærkede rengøringstjenester i Norden fortsat er i vækst.

EU's nye anbudsdirektiv

En anden stor og potentiel vigtig faktor for Svanemærkets yderligere fremtidige succes inden for branchen er EU's nye udbudsdirektiv. Det giver langt bedre muligheder for offentlige indkøbere i forhold til at stille krav om svanemærkning når de skal lave et udbud om rengøringsservice. Dette direktiv er nå innført i Danmark, og forventes vedtatt i Norge i løpet av 2016 - noe som altså åpner for at man ved offentlige anskaffelser kan kreve svanemerking.

Interessenter

Offentlige innkjøpere som helseforetak, kommuner og departement, men også store private virksomheter, vil kunne etterspørre miljømerket renholdstjeneste, spesielt gjennom Svanens innkjøpernettverk.

4 Andre merkeordninger

EU Ecolabel

EU Ecolabel har besluttet at udvikle kriterier for rengøringstjenester. Kriterierne skal efter planen vedtages i marts 2016. Hvordan kriterierne vil blive udformet er i skrivende stund uklart.

USA's miljømærke Green Seal

Green Seal har i 2011 publiceret en version 2 af kriterierne for Commercial and Institutional Cleaning Services (GS-42). Produktgruppen inkluderer både innendørs rengjøring i virksomheter og institusjoner, men også rengjøring og vedlikehold af udendørs parkerings og haveanlæg. Green Seals krav går i høj grad på krav til faste metoder og rutiner for selve rengøringen, og har meget få reelle miljøkrav.

New Zealands miljømærke Environmental Choice (EC)

har i 2009 lavet kriterier for rengøringstjenester. Produktgruppedefinitionen ligner meget Svanens. Som for Green Seal er antallet af reelle kravniveauer meget sparsomme, men kravene er i stedet sat krav til virksomhedens indkøbspolitikker og rutiner i rengøringsvirksomheden, som skulle sikre fokus på miljø og sundhed.

Brancheordninger

I Sverige anbefaler SSEF (Sveriges Städentrepenörers Förbund) at medlems-virksomhederne udarbejder deres eget miljøprogram. Dette kan typisk indeholde:

- Arbejdsmiljø- og miljøpolitik

- Rengøringsmidler der er miljøtilpasset

- Mere miljøvenlige rengøringsmetoder

- Kildesortering af affald og genvinding

- Energispørgsmål

- Kendskab om miljøspørgsmål og –lovgivning

- Certificering

Desuden er der mange rengøringsselskaber, der argumenterer for, at de er miljøvenlige, da de bruger miljømærkede produkter.

5 Om kriterieutviklingen/revisjonen

Mål med kriterieutviklingen/revisjonen

Nordisk Miljømærkning har foretaget en evaluering af kriterierne for rengørings-tjenester, version 2, i 2012 og 2015. Der var især fokus på vores nuværende licenshaveres niveau i forhold til kriterierne. Evalueringen viste, at de krav der stilles er relevante, mens kravniveauerne bør strammes.

Blant sentrale områder man har hatt som mål i denne revisjonen er:

- En klarere definisjon av hva som skal regnes som "rengjorte kvadratmeter"

- "Hva kan svanemerkes" - arbeide for at vindusvask kan inngå

- Kjemikalieforbrukets øvre grense

- Andel av miljømerket kjemi (med bagatellgrense)

- Vurdere vektingen av de enkelte poengkrav for mer optimal miljøeffekt

- Ved bruk av underleverandører/vikarbyråer – sikre økt styrbarhet

Om denne kriterieutvikling/revisjon

Revisionen er gennemført som et intern Nordisk Miljømærknings projekt, dog med løbende ekstern kontakt og forankring.

Der er især blevet brugt den viden, vi har fra vores licenshavere.

Projektdeltagere:

Caroline Karlsson og Arne Godal har delt rollene som PA (nordisk produkt ansvarlig)

og PR (nordisk produkt rådgiver).

Desuden har PS-ene (produktspesialist) Sami Karelathi (Finland), Elsa Levinson (Sverige), Tove Bræin (Norge) og Jeppe Frydendal (Danmark) bidratt med viktig informasjon og innspill.

6 Miljøpåvirkning av Rengjøringstjenester

Overordnet kan en kortlægning af processer og materialer i rengøringsservicen se ud som følger:

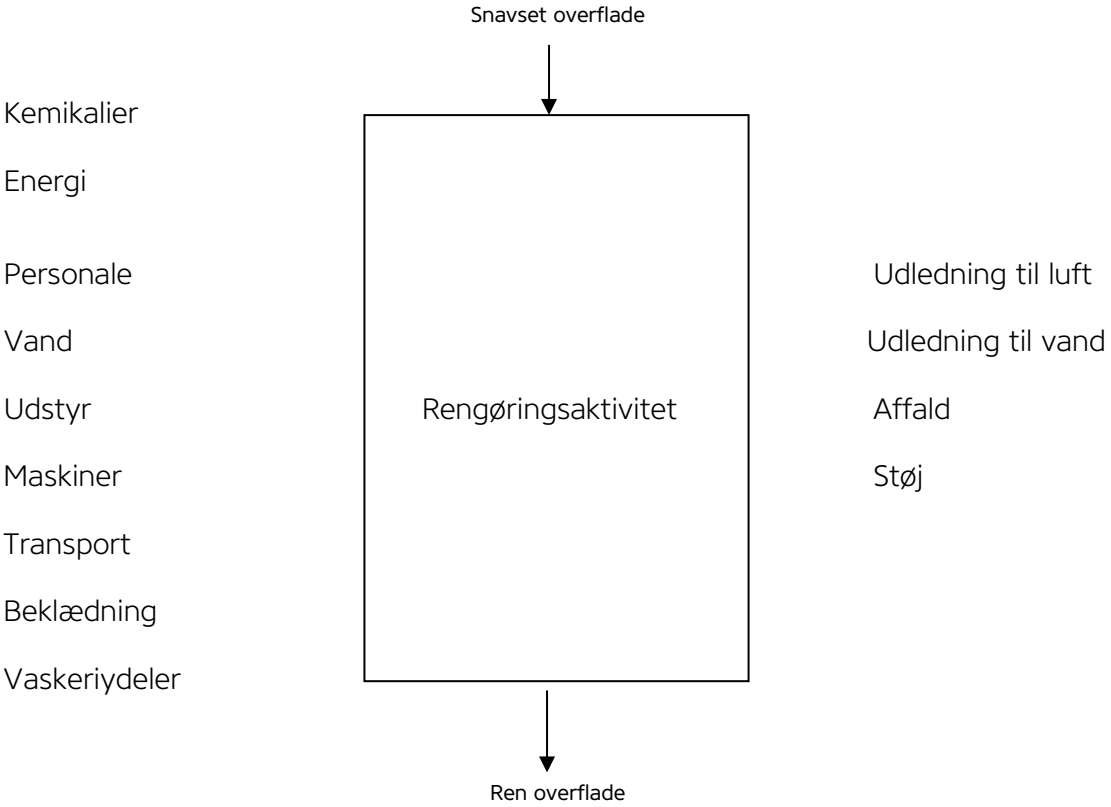

Til venstre er alle de indsatsparametre, der skal til for at rengøringsarbejdet kan udføres. Til højere er de påvirkninger på miljøet, som rengøringsprocessen medfører f.eks. udledning til luften af flygtige organiske stoffer fra polishmidler, udledning af rengøringskemikalier til vandet, affald i form af brugt rengøringsudstyr, og –maskiner og støj fra f.eks. højtryksrensere.

Udover påvirkningerne fra rengøringsprocessen, er der også påvirkninger fra alle indsatsparametre. Der er tale om ressourceforbrug f.eks. personale, vand og elektricitet. Der er tale om udledninger fra processer som transport og vask. Produktion af f.eks. elektricitet, udstyr, maskiner, kemikalier og beklædning medfører også miljøpåvirkninger.

Det er svært at sige, om rengøringsrum til maskiner og rengøringsvogne også er en indsatsparameter. Rengøringsrummet indeholder typisk udslagsvask med koldt og eller varmt vand og reoler til opbevaring af rengøringsmidler, klude, mopper med videre.

6.1 Livscyklus

Rengøringsydelsens livscyklus er vurderet med henblik på identificering af de mest betydende miljø- og sundhedsbelastninger. Udgangspunktet har været miljømål og øvrige principper, Nordisk Miljømærkning har gjort rede for i Miljøfilosofien (for å minimere klimaenddring, utslipp av miljøgifter og helsefarlige forbindelser med

mer). Erfaringen fra generation 2 har vist at disse områder stadig er de relevante parametre at stille krav efter.

Udfra denne vurdering og kortlægningen i forrige afsnit er der følgende vigtige områder i rengøringstjenesters livscyklus:

- materialeforbrug

- energiforbrug

- sundhed og arbejdsmiljø

- affaldsdannelse

- luft

- vandmiljø

6.2 Materialeforbrug

Det væsentligste materialeforbrug er forbrug af vand, rengøringsmidler inkl. emballage og forbrug af klude og moppegarner med tilhørende vask af disse. Plastikposer til opsamling af skrald og til papirkurve udgør også et væsentlig materialeforbrug.

Ifølge beregninger baseret på resultater fra markedsundersøgelsen i forbindelse med kriterieudviklingen er version 1 (tal fra år 2000) bliver der brugt 11.000 tons kemikalier regnet som tørstof. Omregnet til flydende kemikalier bliver det i størrelsesordenen 73.000 tons, hvis det gennemsnitlige tørstof er 15 %.

I Danmark oplyser brancheforeningen for rengøringsmidler, at de i år 2000 har solgt 52.000 tons af de såkaldte rengøringsmidler til industri og institutioner. Dette omfatter alle kemikalier i rengøringstjenester og derudover også industrielle affedtningsmidler, specialmidler til rengøring i fødevareindustrien, vaskemidler til industrielle vaskerier, maskinopvaskemidler med mere.

Dette betyder, at forbruget af kemikalier i rengøringstjenester udgør ca. 30 % af al industriel og institutionel vaske- og rengøringskemi i Norden, hvis det danske forbrug er en femtedel af det nordiske.

Markedsundersøgelsen oplyste også, at der bruges 2 mio. tons vand i forbindelse med rengøring i Norden. Se også under affald om forbrug af plastikposer og affaldssække, emballage, klude samt moppegarner.

For vindusvask brukes det relativt lite kjemikalier. Ionebyttet vann uten tilsetning av kjemikalier er ofte brukt i henhold til kontakt med bransjen sommeren 2015.

6.3 Energiforbrug

Det væsentlige energiforbrug består af energi til transport, opvarmning af rengøringsvandet, energiforbrug til rengøringsmaskiner og vaskemaskiner. Energiforbrug fra opvarmning af vand er dog af mindre betydning, da der typisk anvendes vand med en temperatur på ca. 20°C.

Ifølge beregninger baseret på markedsundersøgelsen for rengøringstjenester i forbindelse med kriterieudviklingen af version 1 (tal fra år 2000), bruges der ca. 100 mio. liter fossilt brændstof i Norden i forbindelse kørsel i rengøringsvirksomhederne. Hvis man regner med, at fossilt brændstof har en vægtfylde på 0,8 tons per kubikmeter og en brændværdi på 43 GJ per ton, bliver det et energiforbrug på 1 mia. kWh[1].

Dette udgør ca. 5 % af energiforbruget fra alle person- og varebiler i Norden. Tallet er baseret på, at energiforbruget i Danmark er 75 PJ for disse køretøjer ifølge den danske Energistyrelse og at energiforbruget i Norden bliver 5 gange så højt.

Energiforbruget fra rengøringsmaskiner og vaskemaskiner er ifølge undersøgelsen 140 mio. kWh og er således kun godt 10-15 % af energiforbruget til transport.

For vindusvask antas det at energiforbruk utgjøres hovedsaklig av transport, og i noe mindre grad ved bruk av lifter og ionebyttere.

6.4 Sundhed og arbejdsmiljø

Det store antal mennesker, der arbejder med rengøring, gør, at arbejdsmiljøforhold er en væsentlig faktor i forbindelse med rengøringsservice. De sundhedsmæssige belastninger af rengøringsservice kan overordnet deles ind i belastning af befolkningens sundhed via indeklimaet og belastninger i arbejdsmiljøet.

Indeklimaproblemer kan have følgende årsager:

- manglende rengøring

- forkert rengøring med generende afgasninger og forureninger af sæberester

- ulykkerisici ved glatte gulve

De væsentligste arbejdsmiljøbelastninger ved rengøringsarbejde er ergonomiske, psykiske og belastninger af huden. Det er karakteristisk, at der er meget begrænset variation i belastningsmønstret.

Ergonomiske belastninger kan for eksempel være tunge og gentagne løft. Belastninger af huden er typisk stoffer som organiske opløsningsmidler, tensider og duftstoffer som kan give problemer. Desuden er vand i sig selv med til at øge problemerne. Microfiberklude kan også affedte huden og afgive "splinter", som giver belastning af huden. Normalt vil disse problemer kunne afhjælpes med handsker.

Det er en overvægt af kvindelige ansatte og branchen er kendt for korte ansættelsesperioder.

I Danmark er det ikke ualmindeligt, at rengøringspersonalet består af 40-60 % med anden etnisk baggrund, hvor halvdelen ikke kan læse dansk. En anden karakteristik for branchen i Norden er, at der er op imod 90 % ufaglærte, og at der er utilstrækkelige læsekundskaber blandt indvandrere.

[1] 1 J = 2,78 10^{-7} kWh.

Der har i de senere år været stor fokus på brugen af sort arbejdskraft og dårlige arbejdsforhold for medarbejderne i rengøringsbranchen. Der er ikke tale om et direkte miljøproblem, men et arbejdsmiljøproblem og samfundsproblem, som Nordisk Miljømærkning ønsker at tage fat på. Det kan også meget vel ende som miljøproblemer, hvis medarbejdere, som er ansat under ulovlige forhold, ikke får tilstrækkelig uddannelse til at udføre arbejdet korrekt. Nordisk Miljømærkning ønsker at sikre sig, at de virksomheder, der søger om miljømærket, er seriøse firmaer med orden i tingene og at de ikke kun har fokus på miljø men også på medarbejdernes arbejdsmiljø.

Ved vask av vinduer i høye bygg er forskriftmessig bruk lifter og sikringsutstyr sentralt.

6.5 Affald

De materialer, der bliver til de største mængder affald fra rengøring, er i hovedsag plastikposer, emballage fra rengøringsmidlerne og klude og moppegarner.

Plastposer og affaldssække udgør ifølge markedsundersøgelsen for rengørings-tjenester i forbindelse med kriterieudviklingen af version 1 (tal fra år 2000) mere end 85 vægt- % af affaldsmængden fra rengøringstjenester. Plastikposer alene udgør 45 %. Klude udgør ca. 5 %, kemikalieemballager ca. 4 % og mopper også ca. 4 %.

Den totale mængde plastposer, der forbruges i Norden, er i forbindelse med kriterieudviklingen af version 1 (tal fra år 2000) beregnet til 16.000 tons og derved skulle den totale affaldsproduktion være på ca. 35.000 tons om året.

Vask av vinduer forventes i mindre grad å forårsake avfall.

6.6 Luftmiljøet

Der er ikke de store udledninger til luft fra selve rengøringsprocessen. De vigtigste problemer her er sundhedsproblemer på grund af afdampning af rengøringsmidler. Se afsnittet om sundhed.

Ellers er den mest betydende luftforurening fra transporten.
Forbrændingsmotorerne i biler medfører udledning af kuldioxid (CO2), kulmonoxid (CO), kvælstofoxider (NOx), kulbrinter (HC), svovldioxid (SO2) og partikler.
Kulbrinter dækker over en lang række stoffer.

Disse stoffer medfører globale miljøproblemer i form af drivhuseffekt, regionale problemer i form af skovdød og overgødning fra sur nedbør og kvælstofdeponering og lokale skader i form af sundhedsskader og skader på bygninger. Det kan man blandt andet læse om i det danske Trafikministeriets TEMA2000-rapport.

Udledningen af kuldioxid og dermed drivhuseffekten har en direkte sammenhæng med forbrug af fossilt brændstof.

6.7 Vandmiljø

Næsten alle kemikalier fra rengøringsprocessen havner før eller siden i vandmiljøet. En del kemi bliver dog i højere grad på det sted, hvor rengøringen er foregået – det

gælder f.eks. gulvpolish, men kan senere havne i vandmiljøet ved slitage og rengøring.

Snavsede klude og moppegarner, der bliver vasket, fører med sig rengøringsmidler, vand og snavs til det sted, hvor vasken foregår. Spildevand fra de vaskemaskiner og vaskerier, der bliver benyttet, står således for en del af spildevandsproduktionen.

Rengøringsmidlernes og vaskekemikaliernes indhold af stoffer udgør altså en større eller mindre grad en økotoksisk belastning af vandmiljøet.

Nordisk Miljømerking utelukker i første rekke stoff og stoffgrupper basert på deres klassifisering og egenskaper. Men da det finnes stoff som ikke er ønskelige og som ikke tydelig utelukkes av andre krav, så samles de på en liste over stoff/råvarer som ikke aktivt kan tilsettes sluttproduktet eller råvaren.

Disse er i stor grad de samme stoffene som ikke får inngå i Svanemerkede rengjøringsmidler (se side 25 i Bakgrunn for miljømerking av rengjøringsmidler, versjon 5, 2013).

7 Begrunnelse for kravene

Nordisk Miljømærkning sætter krav inden for flere indikatorer, der skal dække områderne herunder. Dels stilles der et obligatorisk kravniveau for hver indikator, og dels tildeles point for hver indidator som lægges sammen til en pointsum:

- Kemikalieforbrug

- Kemikalievalg

- Transport

- Andel af miljømærkede produkter og tjenester

- Vinduesvask

- Poseforbrug

Ved at regulere på disse indikatorer i stedet for at specificere en række obligatoriske foranstaltninger, lader vi det i højere grad være op til rengøringsvirksomheden at vælge den løsning, der passer bedst.

Vi har gjort kravene til indikatorerne fleksible ved at koble dem sammen i et pointsystem. Det betyder f.eks., at hvis en udøver har mange kunder med tungere rengøring og dermed større mængder kemikalier, så får han dårlige point på kemikalieforbruget. Til gengæld kan det være, at man har gode point på affaldsdannelsen (poser) eller bruger mange miljømærkede kemikalier og har gode point på transport. Derved vil udøveren samlet set ikke have problemer med at overhold pointsumkravet. For at sikre at udøveren kan overholde kravene til indikatorerne samt sikre en god rengøringskvalitet og troværdige rengøringsvirksomheder, er der også følgende kvalitative krav:

- Uddannelse

- Opfølgning på rengøringskvalitet

- Skriftlige arbejdsinstruktioner og kemikalieinformationer

- Etiske krav til at sikre medarbejdernes forhold.

- Underleverandører og vikarburoer

I hovedtræk er kriterierne valgt ud fra en vurdering af rengøringsservicens miljøpåvirkning gennem livsforløbet. Andre vigtige forhold har været, at det skal være muligt at formulere tydelige kriterier, der kan dokumenteres og som giver høj troværdighed. Hvis de nordiske myndigheder har lovgivning eller har udtalte mål eller holdninger på området, er dette også blevet vejet ind.

Der findes også standardkrav der skal fungere som sikkerhedsnet for miljømærkningen. Det er f.eks. krav om, at myndighedskrav skal være overholdt.

Rengøringsvirksomhederne står ofte med ansvaret for opfyldning af f.eks. toiletpapir, sæbe og aftørringspapir hos kunden. Hvis der i disse tilfælde bruges miljømærkede produkter, har rengøringsvirksomheden indflydelse på yderligere miljøgevinster i forbindelse med deres serviceydelse. Desuden har en rengøringsvirksomhed en del indkøb, som relaterer sig til rengøringsydelsen og som kan gøres miljøvenligt gennem miljømærkede produkter. Det kan f.eks. være vask af mopper hos vaskerier, vask av biler i miljømærkede bilvaskehaller og indkøb af miljømærket arbejdstøj til rengøringspersonalet. Hvis rengøringsvirksomheden tænker miljø helt ned i disse detaljer, vil Nordisk Miljømærkning gerne præmiere dette.

Rengøringsbranchen har i de senere år haft mange dårlige eksempler på sort arbejdskraft. Det gør konkurrencen svær for rengøringsvirksomheder, der ikke benytter sig af denne ulovlighed, og arbejdsforholdene for de ansatte er meget svære at styre/kontrollere. Desuden har der været eksempler på, at rengøringsvirksomheder har snydt medarbejdere i løn og at rengøringsselskaber stiller alt for høje krav til medarbejdernes antal rengjorte m2 i en arbejdsdag. Det medfører nedslidning og stress hos personalet. Derfor har projektgruppen valgt at indføre nogle krav, som så vidt muligt skal sikre, at Svanemærket rengøring overholder en række etiske rammer.

Vindusvask

I denne kriterieversjonen gis det mulighet til også å miljømerke vindusvask om søkeren ønsker det. Ofte brukes underleverandører til slike oppdrag. Dette kan være relativt små foretak, med begrensede ressurser. Ved å svanemerke vindusvask sikrer man at fokus på valg av kjemi samt seriøse underleverandører som overholder myndighetskravene med hensyn til arbeidstakere og skatt.

Da flere av poengkravene ikke er aktuelle for vindusvask kombinert med at vi ikke har noen erfaring fra dette området, er det kun obligatoriske krav (01-O23) som skal oppfylles for vindusvask. Unntatt er det obligatoriske kravet O2 (kartlegging av rengjorte kvadratmeter), O9 (gulvpleiemidler) og O13 (poengsammenstilling) som ikke er relevant.

7.1 Funktionel enhed

Vigtige principper i arbejdet med kriterieudviklingen har været, at der skal være så lidt administration som muligt. Derfor har vi lagt vægt på, at kravene skal være lette at dokumentere i forhold til de oplysninger, som allerede findes i virksomhederne. Dokumentation vil for eksempel typiske være baseret på økonomiske oplysninger, som indkøbte mængder af kemikalier og så videre.

Der er også lagt vægt på, at kravene skal være mulige at måle, og at miljømærkning af rengøringstjenester bliver et supplement til miljøstyring. Derfor har vi relateret kravene til en funktionel enhed, som er rengjorte kvadratmeter, da det er normalt i branchen at opgøre kontrakter i kvadratmeter.

I dag eksisterer der systemer hos rengøringsvirksomhederne, der automatisk kan summere, hvor mange kvadratmeter rengøringsvirksomheden gør rent ud fra kontrakterne. Dette skal bruges til at beregne den "enhed" som kravene stilles i, nemlig "per rengjort m2".

7.2 Produktgruppedefinisjon

Hva kan svanemerkes?

Bedrifter som tilbyr vanlig rengjøring og/eller vindusvask kan svanemerkes. Med vanlig rengjøring menes regelmessige oppgaver som er nødvendig for å holde et innendørs område rent. Innsamling av avfall, hovedrengjøring og gulvpleie (inkludert polish- og voks-fjerning), regnes her som en del av dette. Vanlig rengjøring kalles i dette dokument kun rengjøring.

Rengjøringen kan omfatte, men er ikke begrenset til, områder som arbeidsplasser, toaletter, restauranter, hoteller, skoler eller private hjem.

Med vindusvask menes rengjøring av glass og vindusoverflater (innendørs og utendørs).

Om virksomheten tilbyr dels vanlig rengjøring (gulvpleie inkludert), dels vindusvask, kan begge disse tjenestene inkluderes i lisensen. Vanlig rengjøring skal inkluderes, mens det er valgfritt å inkludere vindusvask. Vindusvask skal oppfylle alle obligatoriske krav merket "(V)" (= alle O-krav med unntak av O2, O9 og O13). Spesialrengjøring (desinfisering med mer) er ikke omfattet av produktgruppen. Se ytterligere forklaringer i kapittel "Ordforklaring".

Avgrensingen gjør det mulig for rengjøring rettet mot private forbrukere, bedrifter og det offentlige, å oppnå Svanemerket. Det gjelder både for rengjøring som utføres av søkeren og av underleverandører (dog kan maksimum 10 % av omsetningen av det som inngår i lisensen utføres av underleverandører som ikke er svanemerket).

Miljømerking skjer kun til hele bedriften - det vil si en søker kan ikke nøye seg med å selge svanemerket rengjøring til enkelte kunder og la øvrig salg være ikke-svanemerket. Dog kan utøveren dele bedriften opp i adskilte økonomiske resultatenheter (hvis rengjøringsbedriften internt er delt opp i avdelinger med hvert sitt regnskap, f.eks. regionsavdelinger eller avdelinger eller divisjoner etter kundetyper). I så fall skal navnet på den eller de resultatenheter som det søkes for opplyses på søknadsskjemaet.

Rengjøringsvirksomheter som søker om miljømerket er dog ikke avgrenset fra også å tilby andre rengjøringstjenester (så som spesialrengjøring) eller annen service. Dette må i tilfelle ikke markedsføres som en del av den svanemerkede rengjøringstjenester.

Dokumentasjon av "Hva kan svanemerkes" gjøres i henhold til krav O1 Beskrivelse av bedrift og tjeneste.

Bakgrunn til "Hva kan svanemerkes"

Produktgruppen omfatter rengøringsydelser, gulvpleie (inkludert polish- og voks-fjerning). For disse er identificeret flere relevante kravparametre: kemikalieforbrug, affaldshåndtering, transport, sundhed og sikkerhed samt oplæring. De nævnte miljø- og sundhedspåvirkninger er alle relevante i forhold miljømål i Nordisk Miljømærknings Miljøfilosofi.

I samband med kriterieutvecklingen till version 3 har produktgruppsdefinitionen utvidgats med fönsterputs. Det finns ett uttalat intresse från branschen om Svanenmärkning av fönsterputs.

Rengøring vs. Vinduespolering: De mindre virksomheder anvender meget små underleverandører på vinduespolering og det vil ikke være muligt for dem at tvinge en svanemærkning igennem på disse små underleverandører. Samtidig vil deres større konkurrenter have vinduespolering i en separat økonomisk uafhængig afdeling, hvorfor de defacto ville kunne holde den del uden for. Selv nogle af de store anvender (store) underleverandører på vinduespolering. Samtidig er der stor forskel på vinduespolering (om miljøproblematikker) og alm. daglig rengøring. Der er således behov for, at de to typer af tjenester kan adskilles (og der kan vælges frit om man vil svanemærke den ene, den anden – eller begge).

Spesialrengjøring så som desinifsering (av blant annet svømmebasseng, saunaer, sykehus) med mer omfattes ikke av kravene. Dette blant annet fordi utviklingen av Eus nye biociddirektiv vil forventes å medføre at kun et fåtall biocider blir godkjent. Dels fordi det er en kostbar prosess, og dels at mange uønskede biocider vil bli stoppet av miljø- og helsemessige årsaker.

Det vil kræve et stort arbejde at udvide produktgruppen med alle typer specialrengøring, mens det miljømæssige udbytte kan risikere at blive forholdsvis lille. Det skyldes bl.a. at spektret af kemikalier, som bruges til specialrengøring er meget bredt, og vil kræve en del udvidet kendskab. Langt størstedelen af den rengøring der foregår, er inden for definitionen "almindelig rengøring", hvorfor arbejdet med at få licenser inden for denne del af rengøringen, vil give en langt større miljøgevinst per brugt ressource.

7.3 Generelle krav til søkeren

O1 Beskrivelse av bedrift og tjeneste (V)

Søkeren skal beskrive sin virksomhet og underleverandører* (både svanemerkede og ikke-svanemerkede) av rengjøringstjenester som leveres, i henhold til bilag 7. Anvendte vikarbyråer skal også angis.

Andelen av renhold, som skjer hos underleverandører som ikke er svanemerket, må ikke overstige 10 % av omsetningen av det som inngår i lisensen (vanlig rengjøring og/eller vindusvask).

Underleverandører av rengjøringstjenester: se også krav O20 Underleverandører

✉ Beskriv virksomheten og servicen som leveres og ønskes svanemerket, i henhold til bilag 7.

✉ Dokumentasjon av hvor stor del av den årlige omsetningen og hvilke arbeisoppgaver som leveres av den enkelte underleverandør og vikarbyrå. Angi lisensnummer for svanemerkede underleverandører.

Bakgrunn til krav O1 Beskrivelse av bedrift og tjeneste

Bakgrunnen for dette kravet er allerede fra starten få en oversikt over bedriftens virksomhet og bruk av underleverandører og vikarbyråer. I versjon 2 av kriteriene var det ingen krav til hvor stor del av driften som skulle oppfylle kravene. Det var kun satt visse minimumskrav i forhold til kollektivavtale og skatt, for underleverandører/vikarer hvis deres arbeid overstiger 30% av rengjøringsarbeidet. Teoretisk kunne dette medføre at en meget stor andel av renholdsarbeidet kunne bli utført uten at Svanens krav ble fulgt.

Det er derfor nå satt krav til at renhold, som skjer hos underleverandører som ikke er svanemerket, ikke må overstige 10 % av omsetningen av det som inngår i lisensen (vanlig rengjøring og/eller vindusvask). Tilsvarende krav i Tekstilservice er 1%. Se forøvrig egne krav til underleverandører som ikke er svanemerket.

O2 Rengjorte kvadratmeter

Søkeren skal beregne antall rengjorte kvadratmeter gulvareal på et år.

Med rengjorte kvadratmeter menes den overflaten der rengjøringen utføres i henhold til produktgruppedefinisjonen; f.eks. vanlig rengjøring, hovedrengjøring, gulvpleie samt støvsuging av tepper og tepprens. Her inngår også tilsyn der rengjøringspersonalet i utgangspunktet kun går gjennom rommet og sjekker om det er behov for rengjøring og tømmer avfallsbøtter.

Hvis søkeren i tillegg til rengjøring tilbyr spesialrengjøring og eller øvrige tjenester, skal disse adskilles fra rengjøring i forbindelse med beregningen av antall rengjorte kvadratmeter i løpet av året.

Vindusvask unntas krav O2.

Det finnes to alternative måter å beregne antall rengjorte kvadratmeter:

1) Ut fra opplysninger om rengjøringsfrekvens og kvadratmeter i kontraktene. Se regneeksempel i bilag 1 avsnitt 2.

2) Ut fra antall produksjonstimer/årsverk:

Antall m2 på et år = antall årsverk x 330 000 m2

Antall årsverk multipliseres med en sjablongverdi for årsverk (en heltidsansatt anslås å rengjøre 330 000 m2 per år).

✉ Redegjørelse for beregning av antall rengjorte kvadratmeter gulvareal i løpet av et år, uten eventuelle ytelser som ikke omfattes av lisenssøknaden.

Ved alternativ 1:

a) Oversikt (regneark) over alle kunder, der det fremkommer hvor mange kvadratmeter som rengjøres pr uke eller pr måned og at dette multipliseres opp for ett år.

b) Vedlegg kopi av 5 kontrakter, der antall kvadratmeter fremgår.

Ved alternativ 2:

Oversikt over ansatte som viser hvor stor andel av et årsverk de jobber.

Bakgrunn til krav O2 Rengjorte kvadratmeter

Definition av städade kvadratmeter

Krav O2 og beregningen af rengjorte kvadratmeter er helt central for kriterierne for rengøringstjenester. Set ud fra et LCA perspektiv er det vigtigt at opgøre miljøbelastningen i en funktionel enhed der relatere sig til ydelsen. Derfor er det meget nærliggende at bruge enheden «rengjorte m2». De øvrige krav relaterer sig til denne, hvilket giver en mulighed for at garantere en lav miljøbelastning pr. 'funktionel enhed'.

Nordisk Miljømærkning er klar over at én m2 rengøring ikke er helt optimalt da der er forskel på om der er tale om f.eks. hovedrengøring, almindelig rengøring, gulvpleje, støvsuging av tepper eller tilsyn, hvor rengøringspersonalet i udgangspunktet blot går gennem rummet og tjekker om alt er OK samt tømmer affaldsspande.

Nordisk Miljømerking har identifsert to ufordringer koplet till den funksjonelle enheten «rengjorte m2»;

- dels att det finns en risk att at det for samme type rengjøringsoppdrag rapporteres ulikt antall rengjorte m2 (noen kan for eksempel rapporterer både tilsyn og reell rengjøring - andre bare reell rengjøring),

- dels at kjemikalieforbruket er forskjellig mellom de ulike rengjøringsaktivitetene.

För att komma till rätta med den första utmaningen och för att säkerställa Svanens trovärdighet är det viktigt med en tydlig definitionen av «rengjorte m2». Denna har därför förtydligats i den här versionen av kriterierna.

För att hantera den andra utmaningen har det under evalueringen av version 2 diskuterats huruvida kravet bör differientieras mellan det totale antall m2 (for pose- og drivstoff-krav) og «reelt vaskede m2» (for kjemikaliekrav). Ideelt sett burde man for kjemikaliekrav operere med reelt rengjorte/vaskede m2. För att få fram de «reelt vaskede m2» skulle det totala antalet kvadratermeter subtraheras med kvadratmeter för tillsyn samt dammsugning av mattor, vilka är de främsta aktiviteterna där kemikalier inte används.

Å lage et slikt differensiert krav vil imidlertid kreve mye arbeide med søknaden. Mangelisensinnhavere har vanskeligheter nok med å oppgi rengjorte m2. Ytterligare vanskeligheter blir det for de bedrifter som bruker alternativet «antall årsverk» for beregning av m2.

For å undersøke hva som er praktisk mulig har bransjen blitt kontaktet under revisjonen. Med bakgrunn i Nordisk Miljømerkings ønske om enkle kriterier og lisensinnehavernes tilbakemeldinger er det ikke ønskelig å differensiere kravet.

Rengjorte kvadratmeter vil aldri kunne bli en helt eksakt funksjonell enhet, og besværligheten ved differerensiering av m2 står ikke forhold til den miljønytte man opnår. En ens "rengjorte m2" er den mest fornuftige enheten vi har og det er et mål de fleste i bransjen kjenner og måler etter.

Beregning av antall rengjorte kvadratmeter

Alle miljø-kravene for rengjøringstjenester (bortsett fra et alternativt krav til drivstoff) bliver beregnet med enheten "per m2". Det er derfor av viktig at beregningen av antall rengjorte kvadratmeter utføres på en korrekt måte.

Som den primære måde at virksomheden finder antal rengjorte m2 er sat en opgørelse over rengjorte m2 via arealopgørelser og rengøringsfrekvens (alternativ 1). Mange rengøringsvirksomheder har investeret i et planlægningssystem, hvor kundernes plantegninger kan indføres og der kan skrives med hvilken frekvens der skal rengørings på de forskellige arealer. Dette program kan, forholdsvist simpelt, give rengøringsvirksomheden nøgletal for, hvor mange m2 de rengør.

Vi har desuden den alternative mulighed at kunne finde et repræsentativt tal for per m2, hvis man kun havde opgørelser over hvor mange årsværk man leverede i rengøringsydelsen (alternativ 2):

Bakgrunn for sjablongverdi for beregning av antall rengjorte m2

Erfaring er at kun i noen få tilfeller (for enkelte kunder innenfor en lisens) har det vært behov for å bruke omregningsfaktoren fra arbeidstid til m2 (alternativ 2).

I version 2 av kriterierna för Städtjänster antogs att ett årsverk representerade 1700 timmar och att en lokalvårdare städade 175 m2/timme, således var etr årsverk 297 500 m2. Miljømærkning har modtaget kritik fra større private rengøringsvirksomheder for denne antagelse, idet de mente det var alt for lavt sat. De mener et årsværk er mere end 1700 timer (i Norge regnes det ca 1950 timer pr årsverk), og at en rengøringsassistent når meget mere en 175 m2/time. Dette er dog meget afhængigt af hvad der rengøres. På store åbne flader når man langt mere end 175 m2/time men ved mange små rum, kontorer med mange møbler eller i private hjem, når man færre m2/time. Det var et delmål i revisionen til version 3 af kriterierne, at skabelonværdien skulle revideres.

Totalt har tio licensinnehavare, bland samtliga nordiska länder, försett oss med data til at kunne revidere skabelonværdien. Resultatet spänner mellan 300 000 och 500 000 m2 per heltidsanställd och år. Medianvärdet är 348 955 m2/årsverk. För att schablonvärdet fortsättningsvis ska vara lägre än genomsnittet, for at give en worst case betragtning hvor mere detaljerede oplysninger ikke findes, har Nordisk Miljömärkning valt att uppdatera schablonvärdet till 330 000 m2/årsverk.

Fönsterputs

En konklusion vid evalueringen av kriterierna för Städtjänster, version 2, var att det är särskilt viktigt att ha en tydlig definition av «rengjort m2» just om produktgruppen ska utvidgas med fönsterputs. Efter samtal med flera licensinnehavare och fönsterputsföretag under revisionsprocessen til version 3 har det framkommit att kontrakten inte baseras på kvadratmeter utan snarare antal fönster eller sidor. Uppgifter om antal putsade kvadratmeter finns därmed inte. Fönsterputs undantas därför från krav O2.

7.4 Krav til kjemikalier

O3 Informasjon om kjemikalier (V)

Med kjemikalier menes alle kjemiske produkter til rengjøring, gulvpleie, vindusvask og tekstilvaskemidler for vask av kluter og mopper (både internt og hos eksterne vaskerier) (se tabell i Bilag 2. For flere av kjemikaliekravene kan det være aktuelt at Nordisk Miljømerking mottar dokumentasjon direkte og konfidensielt fra kjemikalieleverandøren. På bakgrunn av denne dokumentasjonen vil Nordisk Miljømerking kunne gi lisenssøker tilbakemelding om kravet overholdes eller ei.

- Forbruket av kjemikalier oppgis på årsbasis.

- I tillegg vedlegges oppdatert innkjøpsliste.

- For hvert kjemikalie skal minimum følgende vedlegges:

    - Leverandørbruksanvisning/sikkerhetsdatablad ∗.

    - En kort beskrivelse av produktets funksjon og dosering, inkludert muligheter for doseringsanordninger (pumpe, målebeger, injeksjonssystem, doseringsanlegg). Dette kan fremgå av leverandørbruksanvisningen.

∗*Sikkerhetsdatablad er kun nødvendig for kjemikalier som ikke er miljømerket.*

✉ Bekreftelse fra leverandører med produktnavn og mengde innkjøpt pr produkt på årsbasis.

✉ Firmaets innkjøpsliste for kjemikalier.

✉ Angivelse av hvem som er innkjøpsansvarlig for kjemikalier i rengjøringsfirmaet.

✉ Leverandørbruksanvisninger/sikkerhetsdatablad for kjemikalier som ikke er miljømerket og kort beskrivelse av kjemikalienes funksjon og dosering (kan fremgå av leverandørbruksanvisningen).

Bakgrunn til krav O3 Informasjon om kjemikalier

Bekreftelse fra leverandør vedrørende produkt og mengde, er nødvendig i forhold til å vurdere om kravene overholdes. Kopi av innkjøpsliste har vist seg nødvendig for å sikre at man har en kvalitetssikret innkjøpspolitikk i tiden fremover som harmonerer med det som er dokumentert for fortiden, og sikrer at kravene overholdes videre. Sikkerhetsdatablad sikrer at man vet hva som må gjøres ved arbeidsuhell og de viser klassifiseringen av produktet. Beskrivelse av funksjon og dosering er nødvendig for optimal bruk.

O4 Korrekt dosering (V)

For å sikre korrekt dosering, skal alle medarbeidere ha doseringsanordninger eller målebegere til rådighet, der hvor det rengjøres. Dette skal være en del av virksomhetens rutiner.

✉ Kopi av rutiner som viser at kravet overholdes.

🔑 Kontrolleres på kontrolbesøk.

Bakgrunn til krav O4 Korrekt dosering

En af de største miljøbelastninger ved brug af rengøringskemikalier er overdosering af kemikalierne. Ofte sker det fordi personen, der dosere, ikke har korrekt måle/doseringsudstyr og de vil være sikker på, at de ikke dosere for lidt. Ved at stille krav til, at doseringsanordninger/målebægre skal være til rådighed for rengøringspersonalet, har Nordisk Miljømærkning sikret sig mod overdosering, i det omfang det er muligt.

O5 Kjemikalieforbruk (V*)

Et kjemikalieforbruk* over 300 mikroliter**/m2 er ikke tillatt.

**Mengde kjemikalier til vindusvask inkluderes ikke i det øvrige kjemikalieforbruket, men oppgis separat.*

Forbruket beregnes på basis av den totale mengde brukt rengjøringsmiddel (inklusiv vann i produktet). Tekstilvaskemiddel til vask av mopper og kluter (både ved intern vask og ved vask hos eksterne vaskerier) skal også medregnes. Tekstilvaskemiddel i pulverform skal multipliseres med 4 for beregning av kjemikalieforbruk.

Se eksempler på rengjøringsmidler som regnes med i bilag 2. Kjemikalier til spesial-rengjøring kan unntas fra beregningen.

Kjemikalier som håndteres av rengjøringsfirmaet for kunden, uten at det har direkte med rengjøringstjenesten å gjøre, f.eks. påfylling av maskinoppvaskmiddel i kundens oppvaskmaskiner, påfylling av håndoppvaskmiddel til kundens bruk, eller håndsåpe på toaletter, regnes ikke med.

*** 1 liter = 1 000 000 microliter. 1 microliter = 0,000 001 liter.*

☒ Beregning av samlet forbruk av rengjøringsmidler (inklusiv tekstilvaskemidler til egne og eksterne vaskemaskiner) per m2. Utfylt bilag 3 kan brukes (kan rekvireres i elektronisk form hos Nordisk Miljømerking).

☒ Oppgi mengde kjemikalier brukt til vindusvask, separat fra annet kjemikalieforbruk.

Ved bruk av eksterne vaskerier til vask av kluter og mopper skal følgende dokumenteres, for å beregne det totale kjemikalieforbruket:

☒ Bekreftelse fra vaskeri om mengde tekstilvaskemidler som brukes pr kg mopp og klut. Alternativt kan sjablongverdien 18 ml/kg brukes.

☒ Bekreftelse eller faktura fra vaskeri som viser antall kg mopp og kluter som vaskes pr år.

Bakgrunn til krav O5 Kjemikalieforbruk

Kemikalieforbruget er valgt som en af de indikatorer der indgår for at reducere økotoksiske stoffer, forbedre arbejdsmiljøet og mål om ressourcebesparelse.

Kemikalieforbruget er sammen med transport måske den vigtigste miljøbelastning fra rengøringstjenester. Det drejer sig om rengøringsmidler, vaskemidler til tekstiler og gulvpolish, i kraft af, at kemikalie- og dermed vandforbruget mindskes, vil også arbejdsmiljøbelastninger fra tunge og gentagne løft mindskes.

Der er stor spredning i kemikalieforbruget. Det afhænger af hvilke opgaver, der indgår i rengøringsydelsen.

Tørre rengjørinsmetoder med mikrofibermopper eller -kluter, bruker mindre kjemi under selve rengjøringen. Men det er ikke en "kjemi-fri" metode, da det brukes kjemikalier ved vask av mopper og kluter etter bruk (10-40% av det totale forbruket, har man erfart ved lisensiering). Bruk av ionebyttet vann (også kalt "aktivt vann") er en annen måte å redusere forbruket av kjemikalier. Besmudsningsgraden har isoleret set en hel del indflydelse på hvor meget kemi, der skal bruges. Overordnet set har besmudsningsgraden dog mindre betydning, jo flere forskellige kunder rengøringsfirmaerne har.

Kravet har ikke vært helt tydelig angående om kjemikalieforbruk hos eksterne vaskerier skal medregnes. Da miljøet blir påvirket uansett om vask foregår internt eller ekstern, skal det også ekstern kjemikaliebruk medregnes. Kravet klargjøres derfor.

Ved bruk av eksterne vaskerier medregnes kjemi som disse benytter til vask av søkerens mopper og kluter. Alternativt til å bruke data fra vaskeri er å bruke en konservativ verdi (18 ml/kg) basert på erfaring fra lisensiering av tekstilvaskemiddel for profesjonell bruk. Tekstilvaskemiddel i pulverform skal multipliceres med 4 for beregning af kemikalieforbrug. Dette for å kompensere for vanninnholdet i flytende produkter, slik at forbruket av kjemikalier, enten de er flytende eller på pulverform, er sammenlignbare.

Grenseverdien for kjemikaliforbruket er skjerpet fra 640 til 300 microliter/m2 etter en gjennomgang av lisenser gitt fra 2012 og senere. Det er et stort spenn i dataene, men den nye grenseverdien bør absolutt kunne være realistisk. Enkelte har et forbruk på under 100 microliter/m2.

Mengde kjemikalier til bruk ved vindusvask er kun satt som et informasjonskrav. Dette fordi det er første gang vindusvask er inkludert i kriteriene. I tillegg har det vist seg vanskelig å relatere forbruket til en bestemt enhet. "Rengjorte kvadratmeter" er her ikke egnet, da renholdsfirmaene ikke bruker det i forbindelse med sine oppdrag.

Kjemi som underleverandør anvender:

- Hvis underleverandøren bruker søkerens kjemi (som søkeren selv har innkjøpt), regnes det med

- Hvis underleverandøren anvender egen kjemi og selv er svanemerket – regnes det ikke med (som for Tekstilservice og bruk av underleverandører)

- Hvis underleverandøren ikke er svanemerket, regnes heller ikke kjemimengden med (kun 10% av søkerens totale omsetning kan være ved bruk av ikke-svanemerket underleverandør) – men, som i kriteriene for Tekstilservice, må denne kjemien oppfylle krav til klassfisering og inngående stoffer

På denne måten får man en relativt stor ”miljø-kontroll” uten at det blir altfor byråkratisk.

P1 Kjemikalieforbruk*

Forbrukes mindre enn 133 mikroliter kjemikalier/m2 rengjort areal: 5 p

Forbrukes mellom 133-166 mikroliter kjemikalier/m2 rengjort areal: 4 p

Forbrukes mellom 167-199 mikroliter kjemikalier/m2 rengjort areal: 3 p

Forbrukes mellom 200-232 mikroliter kjemikalier/m2 rengjort areal: 2 p

Forbrukes mellom 233-266 mikroliter kjemikalier/m2 rengjort areal: 1 p

Forbrukes mellom 267-300 mikroliter kjemikalier/m2 rengjort areal: 0 p

Forklaring på beregning se O5 Kjemikalieforbruk.

**Mengde kjemikalier til vindusvask inkluderes ikke i det øvrige kjemikalieforbruket, men oppgis separat.*

✉ Se O5 Kjemikalieforbruk.

Bakgrunn til krav P1 Kjemikalieforbruk

Poengkravet er skjerpet på linje med det obligatoriske kravet O5 Kjemikalieforbruk.

O6 Andelen miljømerkede kjemikalier (V)

Minimum 90% av de kjemiske produktene som brukes til vanlig rengjøring skal være miljømerkede*. Inntil 25 microliter** "ikke-miljømerket" kjemikalier/m2 unntas kravet og tas ikke med i beregningen.

Man kan altså trekke fra et volum med "Ikke-miljømerket" kjemikalier tilsvarende 25 microliter /m2 fra det totale volum kjemikalier . Av det gjenværende volum, skal minimum 90 % være miljømerket.

Minimum 60 % av alle vindusvaskemidler skal være miljømerket*.

Andelen beregnes i volum-% av total mengde kjemikalier brukt per år. Se under bilag 2, hvilke kjemikalier som det skal regnes andel miljømerkede kjemiske produkter ut fra.

**Et miljømerket kjemisk produkt er merket med Svanemerket, EU Ecolabel eller Bra Miljöval.*

*** 1 microliter = 0,000 001 liter.*

✉ Redgjørelse for andel miljømerkede kjemiske produkter i henhold til kravet.

Bakgrunn til krav O6 Andelen miljømerkede kjemikalier

Som nævnt har kemikalierne betydning for rengjøringsfirmaenes miljøbelastning. Andel miljømærkede kemikalier er valgt som en af de indikatorer, der indgår i pointsumkravet på baggrund af Nordisk Miljømærknings mål om at reducere økotoksiske stoffer i vand-miljøet.

En stor del af kemikalierne der bruges i branchen, kan miljømærkes i miljømærkesystemer i Norden (for eksempel Svanen, EU Ecolabel og Bra Miljöval). Andelen af miljømærkede rengøringsmidler gir gode muligheter for at velge miljøvennlig. Desuden er kravene til ikke miljømærkede kemikalier forholdsvis begrænsede i forhold til de krav, der stilles til miljømærkede kemikalier, hvorfor det er vigtigt med en viss andel miljømærkede produkter.

Kravet er nemt at dokumentere, fordi man kan få lister fra sin kemikalieleverandør over hvilke kemikalier, der er miljømærket og i hvilke mængder, de er indkøbt.

Erfaringen med dette kravet er, at de virksomheder, der søger om Svanemærkning typisk sanerer i mængden af forskellige produkter de anvender og øger andelen af miljømærkede produkter betydeligt. Data indsamlet i forbindelse med evalueringen, viser, at middelværdien for de Svanemærkede virksomheder ligger på 87% (Evaluerings dataindsamling fra 2014). Derfor strammes kravet fra dagens 50% til 90% men dog kun for den andel af kemiforbruget, der ligger over bagatelgrænsen på 25 microliter kemikalier/m2.

Hensikten med denne bagatellgrense er at firmaer som bruker svært lite kjemikalier ikke skal bli "straffet" på grunn av kjemikaliekravet. Uten denne bagatellgrensen vil et firma som bruker noe ikke miljømerket gulvpleiemidler, men ingen annen kjemi - ikke klare kravet. Et annet firma, som bruker samme mengde og type gulvpleiemiddel, og mye miljømerket kjemikalie - vil klare kravet.

P2 Miljømerkede kjemikalier

Er andelen av miljømerkede kjemikalier 97-100 volum-%: 3 poeng

Er andelen av miljømerkede kjemikalier 92-96 volum-%: 2 poeng

Andelen regnes på samme måte som i O6 (der et volum med ikke-miljømerket kjemi tilsvarende 25 microliter/m2, kan trekkes fra før beregningen gjøres).

✉ Se O6 Andelen av miljømerkede produkter

Bakgrunn til krav P2 Miljømerkede kjemikalier

I versjon 2 av kriterierna ger detta krav upp till 5 poäng. Då det obligatoriska gränsvärdet har höjts finns det inte utrymme att differentiera poängen på samma vis. Kravet har fortsatt hög RPS och vi vill stimulera försäljningen av svanenmärkta rengöringsmedel. Därför bör relativt höga poäng delas ut (maximum 3 poäng).

O7 Ikke miljømerkede kjemiske produkter, fareklassifisering (V)

Kjemiske produkter som ikke er miljømerkede, skal ikke være klassifiseringspliktige som angitt i følgende tabell. Kjemiske produkter som inngår i rengjørings-servietter/wet-wipes - samt kjemi tilsatt mopper (såpeampuller som leveres i våtmopper) omfattes også av dette kravet og krav O8. I tillegg omfattes kjemikalier til vask av mopper og kluter (både ved intern vask og ved vask hos eksterne vaskerier**).

Fareklasse og farekategori	**H-setning**
Farlig for vannmiljøet Akutt kategori 1 Kronisk kategori 1-4	H400, H410, H411, H412, H413
Akutt giftighet Kategori 1-4	H300, H310, H330, H301, H311, H331, H302* H312*, H332*
Spesifikk målorgantoksisitet med enkelt eller gjentatt eksponering STOT SE kategori 1-2 STOT SE kategori 3 (gjelder kun sprayprodukter)STOT RE kategori 1-2	H370, H371, H372, H373 H335 (gjelder kun sprayprodukter)
Alvorlig øyeskade Kategori 1 (gjelder kun sprayprodukter)	H318 (gjelder kun sprayprodukter)
Aspirasjonsfare Kategori 1	H304
Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt Kategori 1/1A/ 1B	H334, H317 eller merket med setningen «Inneholder (navnet på det sensibiliserende stoffet). Kan forårsake allergisk reaksjon.» ***
Kreftfremkallende egenskaper Kategori 1A/1B/2	H350, H351
Kjønnscellemutagenitet Kategori 1A/B/2	H340, H341
Reproduksjonstoksisitet Kategori 1A/1B/2	H360, H361, H362

Vi gjør oppmerksom på at produsentene av råvarer/produkt er ansvarlig for klassifiseringen.

Unntak:

-*Profesjonelle produkter kan merkes med H302, H312 og H332 hvis emballasjen er utformet slik at brukeren ikke kommer i kontakt med produktet.

- **Ved vask hos svanemerkede vaskerier er dokumentajon av kjemikalie derfra ikke nødvendig.

- ***Tekstilvaskemidler unntas kravet H334, H317 eller merket med setningen «Inneholder (navnet på det sensibiliserende stoffet). Kan forårsake allergisk reaksjon.».

☒ Produktets sikkerhedsdatablad i henhold bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF). Hvis produktet er merket med H332, H312, H302 skal en beskrivelse av emballasjens utforming vedlegges.

☒ Erklæring fra rengjøringsvirksomheten om at produkter klassifisert som H318 og H335 ikke skal benyttes på sprayflasker, hverken fortynnet eller ufortynnet.

Bakgrunn til krav O7 Ikke miljømerkede kjemiske produkter, fareklassifisering (V)

Bruk av kjemikalier har stor betydning for rengjøringstjenestens miljøbelastning. Krav til ikke miljømerkede kjemikalier er valgt på bakgrunn av Nordisk Miljømerkings mål om å redusere økotoksiske stoffer i vannmiljøet samt av hensyn til arbeids-miljøet. Tabellen i krav O7 (Ikke miljømerkede kjemiske produkter, fareklassifisering) er oppdatert i henhold til CLP-forordningen og harmonisert med krav til Svanemerking av Rengjøringsmidler. I forhold til versjon 2.5. er kravet noe skjerpet ved at det er satt forbud mot stoffer som fører til merkingen «Inneholder (navnet på det sensibiliserende stoffet). Kan forårsake allergisk reaksjon». Dessuten utelukkes sprayprodukter som er klassifisert H335 (STOT SE kategori 3) eller H318 (Alvorlig øyeskade, kategori 1). Det er spesifisert at kravet også skal gjelde kjemikalier tilsatt i mopper hos vaskeri (f.eks. i form av en ampull som frigjør såpe under bruk).

Kravet var i versjon 2 ikke helt tydelig angående om kjemikalieforbruk hos eksterne vaskerier skal medregnes. Da miljøet blir påvirket uansett om vask foregår internt eller eksternt, skal også ekstern kjemikaliebruk medregnes. Kravet klargjøres derfor.

O8 Ikke miljømerkede kjemiske produkter, stoffer som ikke kan inngå (V)

For kjemiske produkter**** som ikke er miljømerkede, skal følgende innholdsstoffer ikke inngå[1]:

- Reaktive klorforbindelser, som for eksempel natriumhypoklorit
- Klororganiske forbindelser
- Alkylfenoletoksylater (APEOs) og/eller alkylfenolderivat (APD)
- Lineære alkylbenzensulfonater (LAS)
- EDTA* og dets salter
- DTPA
- Nanomaterial/-partikler**
- Perfluorinerede og polyfluorinerede alkylerede forbindelser (PFAS)***
- Metyldibromoglutaronitrile (MG)
- Optisk hvitt
- Nitromusker og polysykliske muskforbindelser
- Stoff som anses å være potensielt hormonforstyrrende i kategori 1 eller 2 på EU's prioritetsliste over stoff som skal undersøkes nærmere for hormonforstyrrendeeffekter. Listen finnes i sin helhet på http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf (bilag L, side 238 og framover)

- Stoff som har blitt evaluert i EU å være PBT (Persistent, bioaccumulable and toxic) eller vPvB (very persistent and very bioaccumulable), i henhold til kriteriene i bilag XIII i REACH samt stoff som ikke er vurdert ennå, men som oppfyller disse kriterier.
- Stoffer på Kandidatlisten: http://echa.europa.eu/candidate-list-table
- Stoff som klassifiseres som CMR (kategori 1 og 2) i henhold til CLP.

Kjemi tilsatt mopper (f.eks. såpeampuller som leveres i våtmopper) skal oppfylle overstående krav. Kjemiske produkter som inngår i rengjøringsservietter/wet-wipes er også omfattet av dette kravet.

1 Som inngående stoff regnes, med mindre annet er nevnt, alle stoffer i produktet, også tilsatte additiver (f.eks. konserveringsmiddel eller stabilisator), men ikke forurensninger fra råvareproduksjonen.

Som forurensninger regnes rester fra produksjonen, inklusive råvareproduksjonen, som inngår i det ferdige produkt i konsentrasjoner under 100 ppm (0,0100 vekt %, 100 mg/kg), men ikke stoffer som tilsettes en råvare eller produkt bevisst, og med et formål, uansett mengde. Forurensninger på råvarenivå i konsentrasjoner over 1,0 % i råvaren regnes som inngående stoff. Også kjente avspaltningsprodukter fra inngående stoffer regnes som inngående stoff.

** Faste såpeprodukter (slik som f.eks. såpespon/sæbespåner/tvålflingor) kan inngå med et maksimalt sammenlagt innehold på opp til 0,06 % EDTA og fosfonater.*

*** Nanomateriale/-partikler defineres i henhold til EU-kommisjonens definisjon av nanomateriale datert 18. oktober 2011 "et naturlig, tilfeldig oppstått eller fremstilt materiale, som består av partikler i ubundet tilstand eller som et aggregat eller som et agglomerat, og hvor minst 50 % av partiklene i den antallsmessige størrelsesfordeling i en eller flere eksterne dimensjoner ligger i størrelsesintervallet 1-100 nm". Eksempel er ZnO, TiO2, SiO2, Ag og laponite med partikler i nanostørrelse i konsentrasjon over 50 %. Polymeremulsjoner regnes ikke som nanomateriale.*

**** Grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks er unntatt. Se krav O9 for disse produkttypene.*

***** Kjemiske produkter som inngår i rengjøringsservietter/wet-wipes - samt kjemi tilsatt mopper (såpeampuller som leveres i våtmopper) omfattes også av dette kravet. I tillegg omfattes kjemikalier til vask av mopper og kluter (både ved intern vask og ved vask hos eksterne vaskerier).*

☒ Utfylt og underskrevet erklæring, bilag 6. Produkter brukt ved vask på svanemerkede vaskerier behøver ikke dokumenteres.

Bakgrunn til krav O8 Andelen Ikke miljømerkede kjemiske produkter, stoffer som ikke kan inngå

De stoffer, som ikke må forekomme, er nå i store trekk blitt sammenfallende med tilsvarende krav i Svanemerking av Rengjøringsmidler, med unntak av definisjonene av inngående stoff og nanomateriale, som er oppdatert. Begrunnelsen for de enkelte stoffers utelukkelse, kan ses i bakgrunnsdokumentet til Svanemerkede Rengjøringsmidler.

I nogen situationer er anvendelsen af helt særlige kemikalier krævet af kunderne. Der kan f.eks. være tale om specifikke midler til rengøring af specifikt udstyr hvor særlige midler kan være krævet for at opretholde garantien på produktet. I en

sådan situation bliver styrbarheden for rengøringstjenesten meget lav, hvilket heldigvis dog også typisk vil gælde mængderne. På grund af den lave styrbarhed, så har Nordisk Miljømærkning valgt at lave en undtagelse til kravet, så man i de tilfælde hvor der er en saglig begrundelse er muligt at undtage et produkt til en bestemt anvendelse fra kravet.

O9 Innhold av fluortensider og silikontensider i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks

Unntatt for krav til PFAS i O8 er fluortensider i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks.

Fluortensider i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks

Fluortensider kan kun inngå i en mengde tilsvarende 0,025 w/w % i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks.

De inngående fluortensiders fluorinerte karbonkjedelengde skal være mindre enn eller lik 5.

Forutsetning: Hvis produktet inneholder silikontensider, kan ikke fluortensider inngå i produktet.

✉ For grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks: Beregning av mengde fluortensider i produktet, som viser at konsentrasjonen ikke overstiger 0,025 w/w % (se bilag 6).

✉ Dokumentasjon fra produsenten som viser at fluortensidenes karbonkjedelengde er mindre enn eller lik 5 (se bilag 6).

Silikontensider i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks

Silikontensider kan kun inngå i en mengde tilsvarende 0,25 w/w % i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks.

Forutsetning: Hvis produktet inneholder fluortensider, kan ikke silikontensider inngå i produktet.

✉ For grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks: Beregning av mengde silikontensider i produktet, som viser at konsentrasjonen ikke overstiger 0,025 w/w % (se bilag 6).

Bakgrunn til krav O9 Innhold av fluortensider og silikontensider i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks

Kriteriene for Svanemerking av gulvpleiemidler er vedtatt nedlagt, og går ut 31. oktober 2017. Dette fordi en evaluering av denne produktgruppen har vist at det ikke er mulig å finne miljømessige gode alternativ. Av de mest problematiske innholdstoffene er fluortensider som er miljøgifter. Også silikontensider har negative miljøegenskaper. Da det viser seg at det er vanskelig å lage grunnpolish og gulvpolish uten bruk av fluortensider, er det i kriteriene for rengjøringstjenester krav om maksimalt tillatt mengde av fluor- og silikontensider. Samtig begrenses også karbondkjedelengden for på den måten å unngå fluortensidene med mest negativ miljøeeffekt.

Svanemerkede gulvpleiemidler ansees som miljømerket til og med 31. oktober 2017. Etter den tid går de inn i kategorien "ikke miljømerkede kjemiske produkter".

O10 Parfyme og konserveringsmidler i produkter ved bruk av sprayflasker (V)

Parfyme og/eller allergene konserveringsmidler (klassifisert H317 eller H334) får ikke inngå i spray-produkter. Dette inkluderer "ready to use"-produkter og produkter overført til sprayflaske/triggerspray-flaske av rengjøringsfirmaet.

✉ Beskrivelse av rutiner som viser at kravet oppfylles.

✉ I innkjøpslisten skal det markeres hvilke produkter som er spray eller som fylles over på sprayflasker.

Bakgrunn til krav O10 Parfyme og konserveringsmidler i produkter ved bruk av sprayflasker (V)

Bakgrunnen til dette kravet kommer fra rapporten "Renholdssprayer, kjemikalier, astma og kols" som har vist at personer som har arbeidet med renhold mer enn ett år har en betydelig større risiko for å utvikle astma og kols enn resten av befolkningen.

En oversikt fra 2006 (Steinar K. Nilsen, cand. real, seniorforsker, SINTEF Byggforsk) viste at renholdsarbeid øker risiko for astma både for profesjonelle renholdere og andre yrkesgrupper som er involvert i renholdsarbeid.

För att minska denna risk för medarbetarna på en firma som erbjuder svanenmärkt städtjäster har vi valt att förbjuda bruket av parfymer og sensibiliserende konserveringsmidler i produkter som användes i sprayflaska av medarbetrna.

Parfyme og allergene konserveringsmidler får ikke inngå i dagens krav til sprayprodukter i Svanemerkede Rengjøringsmidler (K9 e)for parfyme og krav K5 Sensibilliserende ämne (for konserveringsmidler)). Tilsvarende begrensning finnes ikke for andre rengjøringsmidler.

For å sikre at produkter overført til sprayflaske/triggerspray-flaske av rengjøringsfirmaet selv - heller ikke inneholder parfyme eller allergene konserveringsmidler, kreves det at en rutine som sikrer dette utarbeides (f.eks. ved alltid å sjekke sikkerhetsdatablad eller produktinformasjonsblad for de aktuelle produkter).

7.5 Krav til transport

Hvis søkeren ikke har biler, som benyttes til rengjøring, bortfaller krav til transport.

O11 Andelen av EURO 5b biler (V)

Andelen av EURO 5b biler (varebiler og personbiler) skal være minimum 95 % av den samlede mengde køretøyer. Alternativt skal minst 95 % av virksomhetens samlede kjøresstrekning per år foretas i biler som lever opp til EURO 5b.

Kravet omfatter bedriftens egne og leasede personbiler og varebiler, som blir brukt i forbindelse med rengjøring. Kjøretøyer som brukes av arbeidsledere, driftsledere, rengjøringsassistenter, planleggere, inspektører mv. er således omfattet av kravet.

El-biler er utelukket fra denne beregningen. Hybridbiler skal oppfylle EURO 5b kravet.

✉ Oppgi antall biler totalt. Dokumenter hvilken Euro-norm hver bil oppfyller. Oppgi antall og andel biler som er EURO 5b. Alternativt, oppgi antall km kjørt totalt, og antall km kjørt med EURO 5b biler.

Bakgrunn til krav O11 Andelen av EURO 5b biler (V)

Kravet tilsvarer det som er gjeldende for versjon 2, men er oppdatert til Euro 5b i likhet med kriteriene for Svanemerking av Tekstilservice (vaskerier).

Der hvor rengøringen sker i eget regi, indenfor det offentlige eller i private virksomheder, har man ikke egne køretøjer til rengøring. Derfor frafalder kravet til transport for rengøring i eget regi.

O12 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport (V)

Kravet kan overholdes på to måter (ved vindusvask kan kun A brukes):

A) Det samlede forbruk av drivstoff til transport må ikke overstige 9,0 l bensin/diesel */100 km

eller

B) Det samlede forbruk av drivstoff til transport må ikke overstige 0,75 ml bensin/diesel **/m2

El-biler er unntatt kravet.

Kravet omfatter firmaets egne og leasede personbiler og varebiler, som blir brukt til kjøring i forbindelse med rengjøring. Kjøretøyer som brukes av arbeidsledere, driftsledere, rengjøringsassistenter, planleggere, inspektører mv. er omfattet av kravet.

** Hvis andre typer drivstoff enn bensin eller diesel benyttes, regnes energiinnholdet for disse om til tilsvarende energiinnhold i liter bensin på denne måten:*

- antall liter biodiesel = antall liter bensin

- antall liter bioetanol x 0,61

- antall kg hydrogen x 3,6

***1 liter bensin = 1000 ml*

Nordisk Miljømerking kan godkjenne omregningsfaktorer basert på nedre brennverdi for andre typer drivstoff (f.eks. gass) hvis disse kan dokumenteres.

☒ A) Forbruk i l (bensin/diesel)/100 km: Beregning av det samlede årlige forbruk drivstoff til transport per kjørte 100 km. Generelle data fra bilprodusenten om bilens drivstoffutnyttelse er ikke nok.

☒ B) Forbruk i ml/m2: Beregning av det samlede årlige forbruk av drivstoff til transport per rengjorte m2.

Bakgrunn til krav O12 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport (V)

Benzin- og dieselforbruget er sammen med kemikalieforbruget de mest betydende miljøbelastninger fra rengøringstjenester. Indikatorerne for transport er opstillet på baggrund af Nordisk Miljømærknings mål om at reducere energiforbruget og reducere forureninger til luftmiljøet.

Det er stor forskjell på drivstofforbruket om man kjører i byer eller på langkjøring. Det er derfor gitt to alternativer man kan velge å måle sitt forbruk opp mot - enten pr 100 kjørte km, eller pr rengjorte m2.

I enkelte tilfælde anvendes private biler til kørsel i arbejdsregi, hvor medarbejderne kompenseres for kørte km og ikke forbrugt brændstof. I sådanne tilfælde er der kun lille styrbarhed for virksomheden og det er samtidig ikke muligt at opgøre det reelle brændstofforbrug. I de tilfælde kan en værdi på Xml/km for personbiler og Yml/km for varebiler antages – eller alternativt kan tages udgangspunkt i bilens EU-mix brændstofforbrug x 1,5. Årsagen til at der ganges en faktor på er, at det målte brændstofforbrug i EU-test er lavere en det reelle forbrug under normal kørsel. I en nylig opgørelse fra ICCT (ICCT, 2015) blev det vist at der er et 40% højere forbrug i

virkeligheden og at forskellen mellem test og virkelighed historisk er øget over tid, hvorfor faktor 1,5 vælges for at sikre at det ligger i den højere ende og det ikke umiddelbart kan blive en opgørelsesmæssig fordel at køre i privatbiler.

Da bruk av el-biler bidrar til minket lokal forurensning, unntas disse for kravet.

Poengkrav P3 og P4

Søkeren skal kun bruke et av kravene, P3 eller P4, avhengig av om man har dokumenteret krav O12 via alternativ A eller B. Søkeren kan kun benytte poeng fra en av dem til den samlede poengsum.

Kravet omfatter firmaets egne og leasede personbiler og varebiler, som blir brukt til kjøring i forbindelse med rengjøring. Kjøretøyer som brukes av arbeidsledere, driftsledere, rengjøringsassistenter, planleggere, inspektører mv. er omfattet av kravet.

P3 Drivstofforbruk* til transport

Er drivstofforbruk til transport under 0,15 ml/m2: 5 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 0,15-0,29 ml/m2: 4 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 0,30- 0,44 ml/m2: 3 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 0,45 – 0,59 ml/m2: 2 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 0,60 – 0,70 ml/m2: 1 p

**Drivstofforbruk regnet som ml bensin/diesel som i krav O12 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport.*

Forbruk i ml/m2: : Beregning av det samlede årlige forbruk av drivstoff til transport per rengjorte m2.

☒ Beregning som i krav O12 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport

P4 Drivstoffutnyttelse*

Er drivstofforbruk til transport under 5,0 l/100 km: 5 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 5,0-5,9 l/100 km : 4 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 6,0 – 6,9 l/100 km: 3 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 7,0 – 7,9 l/100 km: 2 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 8,0 – 8,5 l/100 km: 1 p

**Drivstofforbruk regnet i liter bensin/diesel som i krav O12 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport. Forbruk er det sammenlagte forbruk av drivstoff til transport per antall kjørte km. Generelle data fra bilprodusenten om bilens drivstoffutnyttelse er ikke nok.*

☒ Beregning som i krav O12 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport

Bakgrunn for kravene P3 Drivstofforbruk* til transport, og P4 Drivstoffutnyttelse

Se krav O12 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport.

7.6 Krav til avfall

P5 Poser

Søkeren skal regne mengden av brukte poser til søppelbøtter og papirkurver i milligram (mg) per antall rengjorte kvadratmeter (m2) i løpet av året.

Poengfordelingen er som følger:

Forbrukes under 50 mg poser/ m2: 4 p

Forbrukes mellom 50 - 99 mg poser/m2: 3 p

Forbrukes mellom 100-149 mg poser/ m2: 2 p

Forbrukes mellom 150-200 mg poser/ m2: 1 p

Forbrukes over 200 mg poser/ m2: 0 p

Søppelssekker til rengjøringsvogner regnes ikke med.

Hvis søkeren kun har opplysninger om antall brukte ruller, kan han beregne vekten ut fra et gjennomsnitlig antall poser per rull.

Hvis søkeren har plastposer og mangler opplysninger om vekten på en pose, skal han regne med en vekt på 10 gram per plastpose.

Hvis søkeren har en eller flere kunder, hvor ansvaret for tømming av søppelbøtter ikke er en del av rengjøringstjenesten, eller rengjøringsfirmaet ikke har medbestemmelse over hvilke poser kunden bruker (de tømmer kun søppelbøtter), skal forbruk av søppelposer hos denne kunde ikke medregnes. Dog skal det antall m2 som rengjøres hos denne kunde også tas ut av beregningen av forbruk av søppelposer.

✉ Beregning av det årlige forbruk av poser per rengjort kvadratmeter.

Bakgrunn til krav P5 Poser

Undersøgelsen i forbindelse med kriterieudviklingen til version 1 viste, at affalds-mængden fra rengøringstjenester kom i 85 % af tilfældene fra affaldsposer og affaldssække og plastikposer alene skyldes 45 %. De andre fraktioner var meget mindre. Projektgruppen har ingen grund til at tro, at denne affaldsfordeling har ændret sig i rengøringsbranchen, hvorfor det stadig er meget relevant at stille kravet til affaldsposer.

Udøveren kan påvirke forbruget af poser ved at undgå at tømme papirkurve, hvis der ikke er meget affald, bruge mindre eller tyndere poser i affaldsspande eller ikke sætte affaldsposer i papirkurve der er kun til papir. Til gengæld er forbruget af affaldssække afhængig af affaldsdannelsen hos kunden.

Nordisk Miljømærkning har oplevet, at kravet har flyttet miljø. En licenshaver har skiftet ud til nogle tyndere affaldsposer og andre licenshavere har, bare ved at annoncere at de nu førte regnskab med forbruget af f.eks. plastposer, fået et mindre forbrug af poser. Man undgår svind hos kunden og gør assistenterne mere bevidste om, at det også er en miljøparameter, der måles på.

Mange af vores licenshavere gør rent hos kunder, som bruger en lang række affaldsspande, hvor der bruges tynde/små poser i, men som ikke kan betegnes som papirkurve. Det kan for eksempel være fasthængende affaldsspande på skoler i legerum, cafe-området i et fitnesscenter eller lignende. Altså steder, som ikke har en decideret brug af affaldsspanden til at smide papir i (papirkurv). I undersøgelsen på kriterieudviklingen til version 1 havde man delt poserne op i affaldssække og affaldsposer. Ikke i om poserne blev placeret i papirkurve eller i andre mindre affaldskurve. Nordisk Miljømærkning mener dog, og skriver derfor tydeligt, at der er tale om alle tynde affaldsposer. Det gælder også poser brugt i skolegårde, toiletter, fitnesscentre ol.

Kravet er baseret på forbrug af poser til affaldsspande og papirkurve, da dette er den største affaldsfraktion og da denne fraktion er mulig at forbedre for udøveren. Nordisk Miljømærkenævn indførte at kravet skulle gælde alle poser og ikke kun plastposer, da det kunne opfattes som materialediskriminering og der var faktisk nogle, som brugte papirposer i stedet for plast.

En svaghed ved dette krav er, at der er meget stor spredning mellem udøverne. Det kan være fordi, nogle udøvere har mange kunder med kontorer og dermed flere papirkurve.

Nordisk Miljømærkning har også erfaret at nogle rengøringsvirksomheder, især hjemmeservice, ikke har styrbarhed over de affaldsposer, som kunden bruger. De står bare for tømning af affaldsspande hos kunden, mens kunden selv køber poserne ind. I disse tilfælde skal forbruget af affaldsposer ikke medregnes til kravet. Det betyder dog samtidig, at det rengjorte areal hos de kunder, hvor rengøringsvirksomheden ikke har styrbarhed over affaldspose type/forbrug, ikke skal regnes med i kravet.

Før høringsforslaget til versjon 3 ble sendt ut, ble det undersøkt med bransjen om avfallsekker kunne medregnes. Alle renholdfirmaer man var i kontakt med før var imot at avfallsekker skulle inkluderes. Det ble pekt på at man ikke her har styrbarhet – kundenes søppel må kastes jevnlig uansett hvor fulle sekkene blir. Man har heller ikke styrbarhet på kundens avfallssorteringssystem.

Kravniveau

Med bakgrunn i lisensdata fra versjon 2 ser kravet rimelig ut og forblir uendret i versjon 3.

7.7 Bruk av miljømerkede produkter og tjenester

P6 Innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester (maksimalt 7 poeng kan oppnås i dette krav)

Bruk av miljømerkede produkter og tjenester gir poeng som angitt i følgende tabell. Med miljømerket menes produkter og tjenester som er merket med Svanemerket, EU Ecolabel eller Bra Miljöval. For arbeidstøy inkluderes også GOTS som miljømerket. Maksimalt 7 poeng kan oppnås i dette poengkravet.

Produkt (% av innkjøpsvolumet)	Vilkår for poeng	Poeng	Dokumentasjon
Minst 90 % av tørkepapiret, (kjøkkenruller /husholdningspapir, papirhåndklær og toalettpapir) hos kunden er miljømerket.	Gjelder når virksomheten har ansvar for innkjøp og påfylling av tørkepapiret hos kunden	1 p	Oversikt over rengjøringsvirksom-hetens innkjøp av miljømerket tørkepapir (oppgi leverandør og miljømerke). Beregning av andelen av miljø-merkede tørkepapir i forhold til den samlede mengde tørkepapir som rengjøringsfirmaet leverer til kunder
Minst 50 % av tøyhånduksrullene hos kundene er miljømerket	Gjelder når rengjøringsbedriften har ansvar for hånd-tering av tøyhånduksruller hos kunden	1 p	Oversikt over rengjøringsbedriftens håndtering av miljømerkede tøyhånduksruller (oppgi leverandør og miljømerke). Beregning av andelen av miljø-merkede tøyhånduksruller i forhold til den samlede mengde tøyhånduksruller som virksomheten håndterer for kunder.
90 % av såpen på kundenes toaletter er miljømerket.	Gjelder når virk-somheten har ansvar for innkjøp og påfylling av såpe hos kunden	1 p	Oversikt over rengjøringsbedriftens innkjøp av miljømerket såpe (oppgi leverandør og miljømerke). Beregning av andelen af miljømerket såpe i forhold til den samlede mengde såpe som rengøringsbedriften leverer til kunder
Arbeidstøy	Minst 50% av det innkjøpte arbeidstøy til personalet (som rengjør) er miljømer-ket.	1 p	Faktura eller beskrivelse som viser, at 50% av utgiftene ved innkjøp er for miljømerket arbeidstøy.

Minst 70 % av kluter og mopper som anvendes hos kunden er miljømerket.		1 p	Faktura eller beskrivelse som viser hvor stor del av kluter og mopper som er miljømerket
Minst 50 % av bilvaskene vaskes i svanemerket bilvaskehall	Gjelder vask av rengjøringsbedriftens bilpark	2 p	Faktura eller beskrivelse som viser hvor stor del av virksomhetens samlede bilvask den miljømerkede bilvask dekker
100 % av vaskeritjenesten	Ekstern vaskeritjeneste som innkjøpes skal være miljømerket.	4 p	Faktura eller beskrivelse som viser at den innkjøpte vaskeritjeneste er miljømerket
Minimum 50 % miljømerkede produkter og tjenester innenfor andre produktgrupper*		1 p per produktgruppe, maksimum 2 p	Faktura eller beskrivelse som viser hvor stor del av virksomhetens samlede innkjøp av den aktuelle produktgruppe, som er miljømerket.

*Det er ikke mulig å få poeng i P6 for miljømerkede rengjøringskjemikalier, som gis poeng i P2.

Bakgrunn til krav P6 Innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester

Rengøringsvirksomhederne står ofte med ansvaret for opfyldning af f.eks. toiletpapir, sæbe og aftørringspapir hos kunden. Hvis der i disse tilfælde bruges miljømærkede produkter, har rengøringsvirksomheden indflydelse på yderligere miljøgevinster i forbindelse med deres serviceydelse. Det skal bemærkes, at kravet til andelen af miljømærkede produkter kun skal beregnes på basis af indkøb til de kunder, hvor de reelt har ansvar og mulighed for at påvirke indkøbet. Ønsker kunden ikke, at rengøringsvirksomheden skal have indflydelse på diverse indkøb af produkter, skal rengøringsvirksomheden ikke stå til regnskab for denne kundes indkøb.

En rengøringsvirksomhed har også en del indkøb, som relaterer sig til rengøringsydelsen og som kan gøres miljøvenligt via miljømærkede produkter. Hvis rengøringsvirksomheden tænker miljø helt ned i disse detaljer, vil Nordisk Miljømærkning gerne præmiere dette.

Kravet til point for miljømærkede varer og tjenester er omformuleret i denne version. Proporsjonene og mulighetene for å få poeng innenfor bruk av svanemerkede produkter og tjenester i versjon 2 vurderes at have være lidt skjev i forhold til de områder som miljømessig er mest relevant for rengøringstjenester. Miljømerking vurderer derfor at der er behov for en justering af vægtningen av de ulike kravenes point med fokus på hvilke krav man anser som mer viktige enn andre krav. For eksempel er svanemerkede vaskerier vektet mer, da vasking av

mopper utgjør en stor del av miljøbelastningen for rengjøringstjenesters kjemikaliebruk. Bilvask bør beholdes mens trykksaker i denne sammenheng utgjør en minimal miljøbelastning og inngår i "Minimum 50 % miljømerkede produkter og tjenester innenfor andre produktgrupper".

7.8 Poengsammenstilling

O13 Poengsammenstilling

Rengjøringsfirmaet skal oppnå minimum 14 poeng med transport og 11 poeng uten. I følgende tabell er det oppsummert hvilke områder man kan score poeng i.

Poengkrav	Antall oppnådde poeng	Maksimalt oppnåelige poeng
Kjemikalieforbruk		5 poeng
Andel miljømerkede kjemikalier		3 poeng
Transport (drivstofforbruk/ drivstoffutnyttelse)		5 poeng
Poser		4 poeng
Bruk av miljømerkede produkter og tjenester		7 poeng
Sum		

✉ Sammenstilling av poeng i henhold til tabell.

Bakgrunn for krav O13 Poengsammenstilling

Krav til minimum antall poeng er i versjon 3 ca 60% av maksimalt oppnålige poeng- på samme nivå som i versjon 2. Poeng for miljømerkede kjemikalier er noe lavere enn for versjon 2 på grunn av at det tilsvarende obligatoriske kravet er skjerpet betraktelig. Til gjengjeld gis det flere poeng til bruk av miljømerkede varer og tjenester.

7.9 Kvalitet

O14 System for oppfølging av rengjøringskvalitet (V)

Rengjøringsbedriften må ha et system for overvåking av rengjøringskvalitet som gir objektive og reproduserbare resultater. Objektivitet og reproduserbarhet kan for eksempel oppnås, hvis kunden og rengjøringsbedriften er enige om kvalitetsnivå og hvordan resultatet skal vurderes. Rengjøringsbedriften skal som minimum utarbeide følgende (skriftlig):

- Kvalitetspolitikk, deriblant hvordan kvalitet på arbeidet avtales og hvordan resultatet oppfølges

- Rutiner for styring og kontroll

- Rutiner for utarbeidelse av inspeksjonsrapporter

Hvis rengjøringsbedriften har et system for vurdering av rengjøringskvalitet i henhold til den nordiske standard INSTA800 "Rengjøringskvalitet – Målesystem for vurdering av rengjøringskvalitet" vil dette krav være oppfylt.

✉ Skriftlig kvalitetspolitikk, rutiner og eventuelle skjemaer, som blir brukt ved kvalitetskontrollen.

Bakgrunn for krav O14 System for oppfølging av rengjøringskvalitet

Det er ikke mulig å stille absolutte krav til hvor god kvalitet rengjøringen skal ha, da det må være opp til kunden og rengjøringsfirmaet å avtale kvaliteten, siden ulike kunder vil ha ulike behov. I likhet med andre produkter og tjenester som Nordisk Miljømerking stiller krav til, er man også for svanemerkede rengjøringstjenester avhengig av at kvaliteten sikres best mulig. Det er derfor utarbeidet visse minimumskrav, blant annet med hensyn til system for oppfølging av avtalt rengjøringskvalitet.

Der findes en nordisk rammestandard for kontrolsystemer for kvalitet og et nordisk standardiseret system for, hvordan man måler og kontrollerer aftalt rengøringskvalitet – INSTA 800. INSTA800 er mere detaljeret og opfylder i sig selv den europæiske standard. Den sidstnævnte hedder EN 13549 (2001) "Cleaning services – Basic requirements and recommendations for quality measuring systems".

Udbredelsen af INSTA 800 er stigende, især på hospitaler. Vejledning til standarden kan købes på f.eks. www.ds.dk. Nordisk Miljømærkning stiller ikke krav til brug af denne standard, da den stadig ikke er så udbredt. Til gengæld skal man etablere et kontrolsystem tilsvarende dem, som bliver brugt af mange af de fremadrettede virksomheder i branchen.

O15 Skriftlige arbeidsinstruksjoner (V)

Søkeren skal utarbeide skriftlige arbeidsinstruksjoner. De skal dekke oppgavene som er omfattet av rengjøringstjenesten.

For de vanligste rengjøringsoppgaver skal det være en arbeidsinstruksjon, som for eksempel kan inneholde opplysningene som nevnes nedenfor. Den skal være utarbeidet så den ikke hindrer variasjon i arbeidet:

- beskrivelse: kort beskrivelse av arbeidsoppgaven (f.eks. rengjøring i korridor, rengjøring av toalett osv.)
- kvalitet: spesifisering av avtalt kvalitet (hvis ingen kvalitet avtalt skrives "ingen kvalitet avtalt")
- frekvens: hvor ofte oppgaven skal utføres (f.eks. hver dag, hver uke, hvert år osv.) eller at avtalt kvalitet skal være oppnådd
- rengjøringsobjekt: hvilke overflater i rommet som skal rengjøres (f.eks. gulv, vegger, inventar osv.)
- aktuelle metoder: beskrivelse av metoder og hvilket utstyr, maskiner og kjemikalier som er aktuelle (flere alternativer kan være aktuelle og medarbeider velger avhengig av bl.a. tilsmussing)

Hvis søkeren har et sertifisert miljøledelsessystem (ISO eller EMAS) som dekker den rengjøring som skal miljømerkes, kan kravet være oppfylt av dette system.

✉ Skriftlige arbeidsinstruksjoner

✉ Hvis søkeren har sertifisert miljøledelsessystem, sendes kopi av sertifikat, samt kopi av de avsnitt i systemet som dekker arbeidsinstruksjoner.

Bakgrunn for krav O15 Skriftlige arbeidsinstruksjoner

For at udføre rengøringen i henhold til aftalt kvalitet og med den rigtige håndtering af kemikalier og maskiner er det vigtigt, at rengøringspersonalet har skriftlige instruktioner om arbejdets udførelse og kemikalieinformationer, som de kan støtte sig til.

Disse informationer og instruktioner skal så godt som muligt bidrage til, at rengøringen bliver udført så miljømærkningskravene overholdes.

7.10 Etikk/arbeidsmiljø og miljø/kvalitetsledelse

O16 Myndighetskrav (V)

Rengjøringsbedriften skal sikre at gjeldende lover følges, inkludert bestemmelser vedrørende arbeidsmiljø og –sikkerhet, hygiene og helse. Hvis kravet ikke oppfylles, kan Nordisk Miljømerking inndra lisensen.

✉ Underskrevet søknadsskjema.

O17 Etiske krav (V)

Søkeren skal leve opp til nedenstående punkter:

- Være moms- og arbeidsgiveravgiftsregistrert og (i Finland) være "förskottssuppbördsregistrede"
- Rengjøringsbedriften er ikke i restanse med skatter og avgifter
- Har en overenskomst og/eller tegnet kollektivavtale med et fagforbund for sine medarbeidere
- Rengjøringsbedriftens regnskap er godkjent av revisor
- Har en ansvarsforsikring
- Ha synlige navnskilt eller virksomhedskort/personkort på alle medarbeidere, så kunden kan se hvem som utfører service samt kan legitimere seg med gyldig ID-dokument ved henvendelse. I Norge kreves HMS-kort og i Sverige kreves Service ID eller ID 06.

Hvis rengjøringsbedriften ikke følger anbefalinger og beslutninger som pålegges av kompetente organer, som arbeidsretten, faglig voldgift eller forbrukerrett, kan Nordisk Miljømerking trekke lisensen.

Krav til underleverandører, se krav O20 Underleverandører

✉ Se bilag 5 Dokumentasjon for krav O17 Etiske krav

Bakgrunn for krav O16 Myndighetskrav og O17 Etiske krav

I de senere år har der gentagende gange været mediedebat i de nordiske lande om rengøringsvirksomheder, som bruger sort arbejdskraft og ikke overholder arbejdsmiljøregler. Også ansøgere og potentielle ansøgere har givet udtryk for frustration i den ulige konkurrence med virksomheder, som baserer deres ydelse på sort arbejdskraft og dermed følgende væsentlig lavere priser. Nordisk Miljømærkning vurdere at det ikke rækker at henvise til national lovgivning i kriteriedokumentet, men at Svanen skal stille krav der er med til at sikrer at bare rengøringsvirksomheder med seriøse og holdbare arbejdsforhold bliver Svanemærket.

O18 Opplæring av personale (V)

Rengjøringsbedriften skal ha en plan for opplæring av sitt personale med utgangspunkt i følgende grunnleggende emner:

- Informasjon om rengjøringsmidler, metoder, utstyr og maskiner.
- Orientering om avfallshåndtering.
- Informasjon om helse, sikkerhet og miljø.
- Opplæring i miljøvennlig kjøring til relevant personale, som f.eks. inspektører, driftsledere og rengjøringsassistenter med mye daglig kjøring mellom kunder.

I planen for opplæring skal det være angitt målsetning for, når opplæringen skal være gjennomført og hvilke personalegrupper, som skal gennomgå den. I planen for opplæring av nyansatte skal det fremgå hvor raskt etter ansettelsen at opplæringen skal være gjennomført.

Det skal også være en kort beskrivelse av hva opplæringen inneholder.

Planlagt opplæring kan være kortere for personer som allerede har en rengjøringsutdannelse eller praktisk erfaring innen for rengjøringsfaget.

Anbefalingene fra EFCI og UNI-Europa angående emner i opplæringen kan brukes. Se bilag 1 avsnitt 5.

✉ Plan for opplæringen.

Bakgrunn for krav O18 Opplæring av personale

Uddannelse, opfatter Nordisk Miljømærkning som meget vigtigt for blandt andet at kunne håndtere kemikalier på en sikkerheds-, sundheds- og miljømæssigt forsvarlig måde.

Uddannelse er også vigtig for at få bugt med den almindelige opfattelse af, at rengøring er ukvalificeret arbejde. Marie Aurell fra Linköpings universitet i Sverige har forsket en del i arbejdsidentitet indenfor rengøringsbranchen. Vigtige aspekter i forbindelse med arbejdsidentitet er de etiske, kulturelle og servicerelaterede. Disse aspekter er diskuteret i en artikel af Marja Aulanko, hvor hun fremhæver, at rengøring er meget mere end en teknisk præstation.

Kriteriernes eksempler på uddannelse er udarbejdet på baggrund af et fagligt notat fra Miljømærkning Danmark, hvor en række eksisterende uddannelser blev vurderet. Notatet omhandler uddannelser fra AMU (Arbejdsmarkedsuddannelserne i Danmark), PRYL (Projekt Yrkesbevis Lokalvårdere i Sverige) og EFCL/Uni-Europa (European Federation of Cleaning Industries/EU Trade Union).

I kravene til hvad uddannelsen skal indeholde er også indført Ecodriving. Ecodriving er undervisning i at køre på den mest brændstoføkonomiske måde og ifølge undersøgelser, kan dette sikre en reduktion af brændstofforbruget på mellem 5-10 %.

Det er vigtigt, at gøre opmærksom på at brugen af vikarer ikke afskære licenshaver fra at sikre sig, at disse også har et passende uddannelsesniveau, som gør dem i stand til at overholde kravene til miljømærkning og sikre dem et godt arbejdsmiljø.

O19 Kvalitetskrav (V)

Rengjøringsbedriften skal gjennom rutiner eller instruksjoner i et kvalitetssystem sikre:

- at kravene i miljømerkingskriteriene overholdes. Spesielt i forbindelse med endringer relevante for lisensieringen, reklamasjoner og avvik.

- at systemet for kvalitetskontroll (rengjøringskvalitet) for den miljømerkede tjeneste også i fremtiden er i overensstemmelse med den tilsendte informasjon.

Ytterligere beskrivelse kan ses i bilag 4.

✉ Kvalitetssystemet kan med fordel være en del av et allerede etablert system hos rengjøringsbedriften. Utfylt bilag 4. Hvis rengjøringsbedriften allerede har etableret et system, hvor overstående krav er dekket, kan dette brukes.

Bakgrunn for krav O19 Kvalitetskrav

For at sikre at rengøringsvirksomheden, i den tid de har licens, overholder kravene til Svanemærkning, stilles der krav til kvalitetsstyring, journalføring og årsopgørelser. Ved at sikre at rengøringsvirksomheden har et kvalitetsstyringsystem, der kan håndtere reklamationer, afvigelser og information til Nordisk Miljømærkning i forbindelser med ændringer, tilser Nordisk Miljømærkning at virksomheden altid sørger for, at deres løbende ændringer/forbedringer i virksomheden er i overensstemmelse med Svanens krav.

O20 Underleverandører og vikarbyråer som ikke er svanemerket, etiske krav (V)

Bruk av underleverandører og vikarbyråer som ikke er svanemerket, kan maksimalt utgjøre10 % av søkerens omsetning (se O1 Beskrivelse av bedrift og tjeneste).

Ved bruk av underleverandører* og vikarbyråer som ikke er svanemerket, gjelder følgende:

- Underleverandøren eller vikarbyåret skal ha en overenskomst og/eller tegnet kollektivavtale med et fagforbund for sine medarbeidere.
- Underleverandøren eller vikarbyåret skal være moms- og arbeidsgiveravgiftsregistrert.
- Rengjøringen skal utføres av underleverandørens eget personale. Underleverandøren må ikke hyre en annen underleverandør.
- Virksomheten skal ikke skylde/ha restanse med skatter eller avgifter.
- Virksomheten skal ha en ansvarsforsikring.
- Medarbeiderne skal bære synlige navneskilt eller firmakort slik at kunden kan vite hvem som utfører servicen. I tillegg skal medarbeiderne kunne legitimere seg med gyldig ID-dokument ved henvendelse.

** Med "underleverandør" menes det tjenesteleverandører av renholdstjenester (eksternt firma som leverer tjenester direkte til søkerens kunder på oppdrag fra søkeren og for søkerens regning og risiko).*

*** Egne deltidsansatte vikarer omfattes ikke av dette kravet, men av samme krav som til bedriftens egne ansatte (se O17 Etiske krav).*

Se også krav O1 Beskrivelse av bedrift og tjeneste.

✉ Redgjørelse i henhold til kravet

Bakgrunn for krav O20 Underleverandører og vikarbyråer som ikke er svanemerket, etiske krav

Enligt efterforskning av Service Entreprenöterna Almega i Sverige använder närmare hälften av företagen sig av underentreprenörer och över fyra av tio företag arbetar själva som underentreprenörer.

Ved en sjekk av 7 lisensinnhavere viste det seg dog at de benyttet mindre enn 5% av vikarer, mens i en bedrift var det 16%.

Mangelen på styrbarhet hos underleverandører og vikarbyråer kan være stor. For å sikre at også ikke svanemerkede underleverandører er i den seriøse delen av markedet er det satt visse minimumskrav.

O21 Underleverandører og vikarbyråer som ikke er svanemerket, krav til kjemikalier (V)

Alle ikke-svanemerkede underleverandører som bruker andre kjemialer enn søkerens kjemikalier, må oppfylle følgende krav for de aktuelle kjemikaliene:

- Skal oppfylle krav O7 Ikke miljømerkede kjemiske produkter, fareklassifisering

- Skal oppfylle O8 Ikke miljømerkede kjemiske produkter, stoffer som ikke kan inngå.

✉ Liste over kjemikalier.

✉ Produktets sikkerhetsdatablad i henhold bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF). Hvis produktet er merket med H332, H312, H302) skal en beskrivelse av emballasjens utforming vedlegges.

✉ Oppfylle krav O7 Ikke miljømerkede kjemiske produkter, fareklassifisering og O8 Ikke miljømerkede kjemiske produkter, stoffer som ikke kan inngå.

Bakgrunn for krav O21 Underleverandører og vikarbyråer som ikke er svanemerket, krav til kjemikalier (V)

For å sikre at at kjemien til ikke-svanemerkede underlevarandører og vikarbyråer tilfredsstiller visse minimumskrav, er det nå innført krav for kjemikalier som ikke er svanemerket.

O22 Periodisk oppfølging (V)

Det skal være rutiner for utarbeidelse av en årlig rapportering av forbruk i rengjøringsbedriften. Det er alltid den seneste årsrapporteringen som danner grunnlaget for overholdelsen av kriteriene. Årsrapporteringen skal som minimum inneholde opplysninger som kreves i dokumentasjonen av miljøkravene for svanemerking av rengjøringstjenester, se eksempel i bilag 4 avsnitt 4.

Søkeren skal sende inn den utfylte årsrapporteringen første gang i forbindelse med søknaden. Deretter skal den være tilgjengelig hos lisensinnehaver i lisensens gyldighetstid. Hvis årsrapporteringen viser at det er endrede forhold hos rengjøringsbedriften i forhold til overholdelse av kravene, skal Nordisk Miljømerking kontaktes. Se "O19 Kvalitetskrav" angående endringer og avvik.

Nordisk Miljømerking kan i etterkant be om å få se årsrapporteringen på kontrollbesøk eller rekvirere den i forbindelse med etterkontroll.

✉ Rutine for utarbeidelse av årsrapportering.

🔑 På kontrolbesøk kontrolleres det at dokumentasjonen som ligger til grunn for årsrapportering er tilgjengelig.

O23 Dokumentasjon av Svanens krav (V)

Samtlige dokumenter som gjelder Svanelisensen, skal finnes tilgjengelig hos lisensinnehaver.

🔑 Kontrolleres ved kontrollbesøk.

8 Ordforklaring

Ord	Forklaring eller definisjon
At holde rent	At holde fri for snavs.
Hovedrengøring	(S: Storstädning, N: Periodisk rengjøring, Fl Perussiivous). Rengøringsopgaver som ikke udføres regelmæssigt og sjældnere end regelmæssig rengøring. Arbejdsopgaver som indgår i hovedrengøring er for eksempel rengøring af loft og vægge og vedligehold af gulve.
Indendørs områder	Overflader på inventar og gulv-, væg- og loftfaste overflader i bygninger og befordringsmidler.
Inventar	Møbler og indretninger og andre større ting, som ikke er en del af bygningen eller befordringsmidlet, f.eks. borde, stole, papirkurve, lamper herunder nedhængende loftslamper, sanitet, hvidevarer, lamelgardiner, persienner, radiatorer, tavler og kridtrender, flytbare skillevægge, reoler, skabe, billeder, løse spejle og vindueskarme.
Kemikalier	Samlebegreb for flydende eller faste rengøringsmidler, kemiske produkter til rengøring og midler der bruges til vask/rens og vedligeholdelse af rekvisitter og udstyr. I tabellen i Bilag 2, Kemikalier i ydelsen, er der eksempler på de midler vi betragter som kemikalier, der hører til ydelsen.
Kunden	Den person, virksomhed eller offentlige enhed der modtager serviceydelsen. Der indgås ofte en kontrakt mellem kunden og udøveren, hvor opgaverne specificeres og hvor kvaliteten aftales.
Leverandøren	Den virksomhed, afdeling i virksomhed eller enhed i det offentlige der foretager rengøringen.
Maskiner	Alle maskiner, der bruges til rengøring, herunder for eksempel støvsugere, skure- og polermaskiner, kombinationsmaskiner, tæpperensmaskiner.
Regelmæssig rengøring	(N: Regelmessig renhold, S: Regelbunden städning, Fl: Ylläpitosiivous). Rengøring som bliver udført regelmæssigt og ofte (fra hver dag og op til 1 gang per måned).
Rekvisitter og udstyr	Alle hjælpemidler undtaget maskiner og kemikalier, der bruges til rengøring og lettere vedligehold, herunder for eksempel klude, mopper, koste, spande, rengøringsvogne.
Rengjorte m2 per år	Basen for flere indikatorer i dette dokument. Det betyder, at Nordisk Miljømærkning udtrykker f.eks. kemikalieforbrug og affaldsdannelse i forhold til denne enhed. Den baserer sig på at branchen opgør rengøringen i kvadratmeter i kontrakterne. Beregning af antal rengjorte kvadratmeter i løbet af året sker som beskrevet i Bilag 1, afsnit 2.

Servicemedarbejder	Den person der udfører den konkrete rengøringsopgave.
Specialrengøring	Følgende typer rengøring betragter Nordisk Miljømærkning som specialrengøring: Saneringsarbejder (f.eks. for skimmelsvampe og asbest), rengøring efter ulykker (herunder oversvømmelse og brand), rengøring af ventilationskanaler, rengøring af industrielle produktionslokaler (herunder lokaler der bruges som rent rum, produktionslokaler i levnedsmiddel- og landbrugsindustrien), byggerengøring (herunder afsluttende byggerengøring og brugsklargørende byggerengøring), rengøring i rent-rum eller operationsstuer, hvis særlige rengøringsprodukter kræves. Også rengjøring af sauna og svømmebasseng regnes som specialrengøring.
Snavs	Urenhed som reducerer værdien af anvendelsen af nævnte overflader.
Udøveren	Den virksomhed, afdeling i virksomhed eller enhed i det offentlige, der foretager rengøringen.
Vedligehold	Service, hvor opgaven er at pleje overfladen på gulve (for eksempel polishbehandling) med henblik på at opretholde overfladens smuds-afvisende evne, blankhed, skridsikkerhed og/eller antistatiske egenskaber. Overfladebehandling, som giver en mere vedhængende belægning såsom maling og lakering, regnes ikke som vedligehold.

9 Endringer sammenlignet med tidligere versjon

Her er en liste med de viktigste endringene fra versjon 2 til versjon 3:

Krav i v2	Kravoverskrift	Hva har skjedd?	Motivering av endring	Krav i v3
Hva kan svane-merkes		Vindusvask inkludert. Desinfiser-ing ekskludert	Interesse fra bransjen mht vv. Desinfisering: flere unntak, lite av totalvolum, nytt biociddirektiv.	=
	Beskrivelse av bedrift	Nytt krav (sto delvis i O16 i v2)	Viktig tidlig å få oversikt over bedrift og underleverandører	O1
O1	Rengjorte kvadratmeter	Omarbeidet	Mer entydig, sikre lik behandling, Sjablongverdi justert.	O2
O2	Informasjon om kjemikalier	Justert	Sikre at videre innkjøp fortsatt følger krav	O3
O3	Korrekt dosering	Uendret		O4
O4	Kjemikalieforbruk	Skjerpet	Altfor svakt krav vs lisensdata. Kjemi til ekstern vask av mopper tydelig inkludert	O5
P1	Kjemikalieforbruk	Skjerpet	Basert på endring i O-krav	P1
O5	Andel miljømerkede kjemikalier	Skjerpet	Svakt krav vs lisensdata	O6
O6	Ikke miljømerkede kjemiske produkter, fareklassifisering	Oppdatert	Tilsvarende krav for Rengjøringsmidler. Mulighet for unntak lagt inn.	O7
O7	Ikke miljømerkede kjemiske produkter, stoffer som ikke må inngå	Oppdatert	Tilsvarende krav for Rengjøringsmidler. Mulighet for unntak lagt inn.	O8

Krav i v2	Kravoverskrift	Hva har skjedd?	Motivering av endring	Krav i v3
	Grunnpolish, gulvpolish, gulvvoks – innhold av fluortensider og silikontensider	Nytt	Behov etter nedleggelse av kriteriene for Gulvpleiemidler	O9
P2	Miljømerkede kjemikalier	Skjerpet	Justert vs nytt O-krav	P2
P3	Konsentrerte produkter	Fjernet	Tungt å dokumentere. Oppnåes samme effekt via krav til kjemikalieforbruk	
	Parfyme og konserveringsmidler i produkter ved bruk av sprayflasker	Nytt krav	Kjent arbeidsmiljøproblem	O10
O8	Andelen av EURO 5b biler	Nytt navn og skjerping	Skjerpet til EURO 5b	O11
O9	Maksimalt forbruk av drivstoff til transport	Oppdatert	Mulig for søkerne å dokumentere bruk av ulike typer drivstoff.	O12
P4	Drivstofforbruk til transport	Justert	”80% kunder < 200 m2” fjernet – ikke brukt i lisens	P3
P5	Drivstoff-utnyttelse	Uendret		P4
P6	Poser	Uendret		P5
P7	Avfallssortering	Fjernet	Intern sortering hos firma – lav RPS	
P8	Innkjøp av miljømerkede produkter	Slått sammen. Justert.	Noe fjernet, noe tilføyet etter RPS-vurdering.	P6
P9	Innkjøp av miljømerkede tjenester			

Krav i v2	Kravoverskrift	Hva har skjedd?	Motivering av endring	Krav i v3
	Vindusvask	Nytt krav	Innføring av vindusvask etter interesse fra bransjen	Må oppfylle alle O-krav unntatt O2, O9 og O13
Kap 6	Poengsammenstilling	Oppdatert, nå O-krav	Minimumscore samme %-andel som tidligere	O13
O10	System for oppfølging av rengjøringskvalitet	Uendret		O14
O11	Skriftelige arbeidsinstruksjoner	Uendret		O15
O12	Kundeinformasjon	Fjernet	Ingen RPS. Alle klarer kravet lett.	
O13	Myndighetskrav	Uendret		O16
O14	Etiske krav	Omarbeidet	Underleverandører flyttet til eget krav	O17
O15	Opplæring av personalet	Justert	Som før – men krav om "mer enn 30% vikarer fjernet"- nå maks. 10% ikke-svanemerket tillatt	O18
O16	Kvalitetskrav	Justert	Som før – men beskrivelse av organisasjon er flyttet til O1	O19
	Underleverandører og vikarbyråer som ikke er svanemerket - etiske krav	Nytt - delvis	Samlet krav som har inngått i andre krav + noe nytt. Alle underleverandører må oppfylle kravet.	O20

Krav i v2	Kravoverskrift	Hva har skjedd?	Motivering av endring	Krav i v3
	Underleverandører og vikarbyråer som ikke er svanemerket - krav til kjemikalier	Nytt	Alle underleverandører må oppfylle kravet.	O21
O17	Periodisk oppfølging	Justert litt	Tekst om ISO/EMAS fjernet – da krav skal oppfylles uansett hvordan	O22
O18	Dokumentasjon av Svanens krav	Uendret		O23
O19	Markedsføring	Fjernet 17.11.14		

10 Referanser

Renholdssprayer, kjemikalier, astma og kols (http://www.naaf.no/Documents/1.%20Allergi%20i%20Praksis/3%20-%2014/AA%203%2014%20Renholdssprayer,%20kjemikalier,%20astma%20og%20kols.pdf) där «nyere nordisk forskning (Jan Vilhelm Bakke, PhD, overlege i Arbeidstilsynet/ Førsteamanuensis ved NTNU)

Arbete och identitet – om hur städare blir städare, Marie Aurell, Tema Teknik och social förändring, Linköpings universitet i Sverige, 2001.

Baggrundsdokument til Miljøvejledning for rengøringsservice, Miljøstyrelsen i Danmark, august 1999.

Cleaning Industry – European social dialogue, EFCI (European Federation of Cleaning Industries) og UNI-Europa (European regional organisation of Union Network International), 2001.

Cleaning Manual, SSTL the Finnish Association of Cleaning Technology, Publication 1:8, 1998.

COPERT III Computer program to calculate emissions from road transport – Methodology and emission factors (Version 2.1), European Environment Agency, November 2000.

Forslag til uddannelsesplan for svanemærket rengøringstjeneste, Jakob Zeuthen, Miljømærkesekretariatet i Danmark, 10. oktober 2001.

Forstudie – Miljømærkning af rengøringstjenester, Nordisk Miljømerking, 2. februar 2000.

Markedsundersøkelse – Bistand til udarbeidelse av miljømerkingskriterier for rengjøringstjenester, Norges Byggforskningsinstitutt Byggforsk, 20-12-2001.

Miljøfilosofi 16. juni 2000, Nordisk Miljømærkning.

Renhold – høgre utdanning, Christopher Magnus, Yrkeslitteratur as, Oslo 1996.

Service is more than a technical performance, Marja Aulanko, Hauswirtschaft und Wissenschaft, 49. årgang, hæfte 1, 1. kvartal 2001, s. 18-23.

Städteknisk Ordlista, TNC (Terminologicentrum) och SRTF (Sveriges Rengöringstekniska Förbund), SRTF, Box 2133, S-176 02 Järfälla, Sverige (kansli@srft.se).

TEMA2000 – Et værktøj til at beregne transporters energiforbrug og emissioner i Danmark, Trafikministeriet i Danmark, maj 2000.

Väg- och Transportforskningsinstituttet i Sverige, Magnus Lenner, SAE 980682.

Værktøj til arbejdsmiljøvurdering af rengøringsydelser, AMI rapport 52, Arbejdsmiljøinstituttet i Danmark, april 2000.

Information fra Danmarks Statistik

www.sba.dk

www.rsba.dk

www.ssef.se

www.bilviden.dk

www.fstyr.dk/

www.hvorlangtpaaliteren.dk

www.ecodrive.org

www.horesta.dk

www.almega.se/serviceentreprenörerna

Ulrich Lopdrup, Færdselsstyrelsen, Bilteknisk afdeling

Kent D Sørensen og Lone Lundholm, Skat Indsats

Fagforbundet 3F, afdeling for private servicevirksomheder

Matilde Unge, projektleder for rengøringstjenester, Svenska Miljöstyrningsrådet

Bilag 1 Kontroll, forklaringer og veiledning, 4 sider

Bilag utarbeides etter høring (inkludert regneeksempel).

Bilag 2 Kjemikalier i rengjøringstjenesten

Bilag utarbeides etter høring.

Bilag 3 Kjemikalier

Bilag utarbeides etter høring (O5 Kjemikalieforbruk og O6 Andel miljømerkede kjemikalier).

Bilag 4 Miljø- og kvalitetsledelse, 4 sider

Bilag utarbeides etter høring.

Bilag 5 Dokumentasjon for krav O17 Etiske krav

Bilag utarbeides etter høring.

Bilag 6 O8 Ikke miljømerkede kjemiske produkter, stoffer som ikke kan inngå

Produktets navn: _____

Som inngående stoff regnes, med mindre annet er nevnt, alle stoffer i produktet, også tilsatte additiver (f.eks. konserveringsmiddel eller stabilisator), men ikke forurensninger fra råvareproduksjonen.

Som forurensninger regnes rester fra produksjonen, inklusive råvareproduksjonen, som inngår i det ferdige produkt i konsentrasjoner under 100 ppm (0,0100 vekt %, 100 mg/kg), men ikke stoffer som tilsettes en råvare eller produkt bevisst, og med et formål, uansett mengde. Forurensninger på råvarenivå i konsentrasjoner over 1,0 % i råvaren regnes som inngående stoff. Også kjente avspaltningsprodukter fra inngående stoffer regnes som inngående stoff.

Denne erklæring er basert på den kunnskap vi per dags dato har, basert på tester og/eller erklæring fra råvareprodusentene - med forbehold om ny viten. Skulle ny viten oppstå, vil undertegnede sende inn en oppdatert erklæring til Nordisk Miljømerking.

Inngår noen av følgende stoffer i produktet?

Reaktive klorforbindelser, som for eksempel natriumhypoklorit	Ja ☐ Nei ☐
Klororganiske forbindelser	Ja ☐ Nei ☐
Alkylfenoletoksylater (APEOs) og/eller alkylfenolderivat (APD)	Ja ☐ Nei ☐
Lineære alkylbenzensulfonater (LAS)	Ja ☐ Nei ☐
EDTA* og dets salter	Ja ☐ Nei ☐
DTPA	Ja ☐ Nei ☐
Nanomaterial/-partikler**	Ja ☐ Nei ☐
Perfluorinerede og polyfluorinerede alkylerede forbindelser (PFAS)***	Ja ☐ Nei ☐
Metyldibromoglutaronitrile (MG)	Ja ☐ Nei ☐
Optisk hvitt	Ja ☐ Nei ☐
Nitromusker og polysykliske muskforbindelser	Ja ☐ Nei ☐
Stoff som anses å være potensielt hormonforstyrrende i kategori 1 eller 2 på EU's prioritetsliste over stoff som skal undersøkes nærmere for hormonforstyrrende effekter ****	Ja ☐ Nei ☐

Stoff som har blitt evaluert i EU å være PBT (Persistent, bioaccumulable and toxic) eller vPvB (very persistent and very bioaccumulable), i henhold til kriteriene i bilag XIII i REACH samt stoff som ikke er vurdert ennå, men som oppfyller disse kriterier. Ja ☐ Nei ☐

Stoffer på Kandidatlisten: http://echa.europa.eu/candidate-list-table Ja ☐ Nei ☐

Stoff som klassifiseres som CMR (kategori 1 og 2) i henhold til CLP Ja ☐ Nei ☐

** Faste såpeprodukter (slik som f.eks. såpespon/sæbespåner/tvålflingor) kan inngå med et maksimalt sammenlagt innehold på opp til 0,06 % EDTA og fosfonater.*

*** Nanomateriale/-partikler defineres i henhold til EU kommisjonens definisjon av nanomateriale datert 18. oktober 2011"et naturlig, tilfeldig oppstått eller fremstilt materiale, som består av partikler i ubundet tilstand eller som et aggregat eller som et agglomerat, og hvor minst 50 % av partiklene i den antallsmessige størrelsesfordeling i en eller flere eksterne dimensjoner ligger i størrelsesintervallet 1-100 nm". Eksempel er ZnO, TiO2, SiO2, Ag og laponite med partikler i nanostørrelse i konsentrasjon over 50 %. Polymeremulsjoner regnes ikke som nanomateriale.*

**** Grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks er unntatt. Se egen erklæring nedenfor for fluor- og silikontensider for disse produkttypene.*

***** Listen finnes i sin helhet på http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf (bilag L, side 238 og framover)*

For grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks fylles dette ut i tillegg:

Inneholder produktet fluortensider eller silikontensider? Ja ☐ Nei ☐

Hvis ja, angi kjemiske navn, CAS-nr. og mengde i ppm, w/w % eller mg/kg:

_____

Hvis fluortensider, angi karbonkjedelengden: _____

Dato:_____ Navn:_____

Firmanavn:_____ Underskrift:_____

Bilag 7 Beskrivelse av bedrift og tjeneste

Bilag utarbeides etter høring